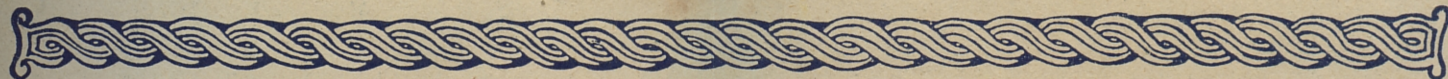
Poštarina plaćena u gotovom

USTAŠA

VIJESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 7. LIPNJA 1942. BROJ 23.

NA NAŠIM ZAORANIM BRAZDAMA

IZ ŽIVOTA I BORBE JUNAČKE I LEGENDARNE »CRNE LEGIJE« NA DRINI

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU A č CIJENA 2 KUNE

USTAŠA

VIJESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

GOD. XII. ZAGREB, 7. LIPNJA 1942. BROJ 23.

Vrijednost rada i čovjeka radnika

U našem političkom naziranju naglašujemo preporodni značaj naših ljudi povezavši političku ispravnost s visokom razinom ćudorednog naziranja pojedinaca. U preporodnom izgrađivanju Hrvatske, ne samo duhovnom, već i stvarnom, isto je tako naglašeno stajalište prosuđivanja čovjeka prema načelu rada. Rad već sam po sebi nije samo jednostavno naprezanje mišića i duhova, već je i povezan i protkan jakim etičkim načelom. I u naponu naše izgradnje, koja za nas danas predstavlja najosnovniji uvjet našeg uspjeha, uz razvrstavanje naših ljudi na poštene i nepoštene (bez obzira na stranačke boje), moramo podvući isto tako osnovnu crtu razgraničenja razlikujući one, koji rade i one, koji ne rade ništa. Ne treba naglašavati, da je to svrstavanje ujedno i osnovni uvjet za dobivanje prava, što je već onako duboko naglašeno u ustaškim načelima: »Svatko ima toliko prava, koliko imade i dužnosti«. Iz toga možemo podvući i daljnji izvod: Svatko ima toliko prava, koliko radi. Možemo tu podvući i onu jednostavnu, ali toliko istinitu rečenicu: onaj tko ne radi, nema pravo niti jesti. Tu je doduše prilično jednostavno i pučki izraženo ono, što je protkano u tim riječima: Onaj tko ne radi, nema prava ni zahtjeva prema zajednici i prema državi.

Značenje rada i radnika za nas je gotovo presudno i s obzirom na preporodno izgrađivanje Hrvatske, a i s obzirom na današnje prilike u kojima se nalazimo, i razvrstavanje prema radu, odnosno neradu isto je tako važno, kao i prosuđivanje prema ćudorednosti i nećudorednosti, prema političkoj ispravnosti i neispravnosti, jer smo se jasno mogli uvjeriti o povezanosti svih kasnijih izvoda, koji se moraju povezati s načelom rada. Bez sumnje, da onaj, tko ne radi (doslovno ili preneseno shvaćeno) ne može imati niti izgrađenih ćudorednih načela, a još manje političkih ispravnosti. Za nas je jasno da onaj, tko ne radi, odnosno, tko ne vrši svoju dužnost, ne može biti i nije ustaša, on je ustaša po vanjštini ili po odori, po imenu ili po pocaklini, ali pravi ustaša nije i ne može biti, jer naše naziranje ne traži ustaše od riječi i boja, već ustaše značajeva. Načelo rada je isto tako važno i ravnopravno stanovište prosuđivanja, kao i načelo ćudorednosti i načelo političke ispravnosti.

Iz dužnosti izviru prava, iz rada izviru zahtjevi pojedinca i cjeline. Onaj tko radi imade pravo, da traži nesto od zajednice, a razumljivo, da onaj tko ne radi, nema nikakovih prava, osim prava na kaznu i isključenje iz zajednice ljudi i države. Možda u današnjim vremenima previranja treba još jače naglasiti to stanovište, promotrivši onaj niski stav pojedinaca, kojeg zauzimlju još uvijek prema zajednici i prema državi. Koliko još imade onih, koji ništa ne rade, već živu na tuđi račun, koji ne će raditi, a da stvar bude još smiješnija, smatraju, da imadu i neka prava da ocjenjuju ili čak kritiziraju rad državne vlasti ili državnih dužnostnika. Ali moramo odmah utvrditi činjenicu, da najviše galame oni, koji najmanje rade, ili dapače, koji ništa ne rade, a obično sute baš oni, koji vuku sav teret zajedničke izgradnje i zajedničkog probitka, jer imadu zdravo prosuđivanje i zdravo gledanje na budući razvoj, znajući, da budućnost pripada onima, koji budu radili i koji budu htjeli raditi. One druge, koji sjede po zakutcima i kritiziraju ili šeću besposleno i ne osjećaju ni najmanje odgovornosti pred narodom i pred budućnošću, jesu trutovi narodnog života, koje će otplaviti bujica naše revolucije. U Hrvatskoj će moći živjeti samo oni, koji budu radili (ili nemoćni, koji ne mogu raditi), a svi oni, koji mogu raditi, a ne će raditi, morat će nestati iz naše sredine. Mislimo, da nitko ne sumnja u to, da ih mi ne možemo odstraniti ili prisiliti, da rade. Želimo imati državu rada, jer znamo, da ćemo onda imati i državu reda i poštenja.

Kad označujemo rad, kao naše osnovno načelo, onda time izravno govorimo i o čovjeku radniku. Ne treba naglašavati, da priznavajući rad priznajemo sva prava čovjeku rada. To je prirodno i nužno, a to je u Hrvatskoj dokazano već u prvoj godini naše izgradnje, kad i oni, koji najmanje znadu misliti, moraju priznati, da je hrvatski radnik bio u središtu najveće pažnje i da će to biti i u buduće. Rad je naše načelo, rad je naš program budućnosti, a čovjek radnik mora biti nosilac svih prava i svih pogodnosti u hrvatskoj državi.

Hrvatska država može samo onda biti jamstvo naše budućnosti, ako je budemo sami izgradili, ako svi budemo ljudi rada, ako svi budemo radnici na njezinoj izgradnji.

P—o.

Ustaštvo i obitelj

Težište ćudoredne snage hrv. naroda leži u urednom obiteljskom životu

U Ustaškim načelima, koja su vrst našega Ustava, osnovnog državnog zakona, stoji: »**Težište ćudoredne (moralne) snage, snage hrvatskog naroda leži u urednom i vjerskom obiteljskom životu.**« Dakle tko dira u obitelj, tko razara obiteljski život, razara i dira u težište ćudoredne snage hrvatskoga naroda. Pošto bez ćudoređa ne može živjeti ni jedna zajednica, pogotovo ne sređenim i pravednim životom, ti zločinci vrše najopasnije atentate i napadaje na hrvatski narod i hrvatsku državu. To je jedan od najvažnijih razloga zašto ustaštvo tvrdokorno odbija i mora odbijati nazovi slobodnjaštvo (liberalizam) i komunizam. Poglavnik je raspravljajući o boljševizmu i obitelji izložio svoje gledanje na obitelj i na njezinu ulogu u narodnom životu, kako u posebičkom tako i u javnom. Poglavnik piše u knjizi »Strahote zabluda«: Najstarija i najprirodnija ljudska zajednica jest ona, što je osnovana na istoj krvi. Ta zajednica prati ljudski rod od prvog njegova začetka do danas. **Ona je uz to osnovica svakog ljudskog napredka i razvitka.** Obitelj je i uvjet i posljedica biološke izgradnje čovjeka... Komunizam dakle i obitelj ne mogu živjeti pod istim krovom. Jedan od njih mora napolje. To zahtijeva narav njihovih oprečnih, nepomirljivih, nespojivih i među se zaraćenih oznaka. **Obitelj traži ženu, koja ljubi, rađa, odhranjuje i odgaja. Komunizam stvara ženu, koja može rađati bez ljubavi, koja ne treba odhranjivati i koja ne smije odgajati. Obitelj se savija oko ognjišta, a komunizam se hrani u ogromnim, skupnim i industrijaliziranim kuhinjama, obitelj treba oca, a komunizam ima pučke »komesare«,** obitelj je predaja, a komunizam je dotepenac, koji ne poznaje niti priznaje predaja. Obitelj je nosilac imena i časti, a komunizam je bezimenost i bezčašće. **Obitelj je sijelo čistoće i krijeposti, a komunizam izsmjehiva te krijeposti.«**

Svima Hrvaticama uputio je Poglavnik ove riječi, koje je izrekao jednoj skupini ustaških dužnostnica: **»Dižite duh, štitite ga, izgrađujte značajeve, izgrađujte ljude, pripremajte mladež, žensku mladež, pripremajte žene za život dostojan slobodnog naroda«.**

Plod takvog mišljenja odrazio se i u državnom životu. Provodi se jaka zakonska zaštita podmladka. Poduzete su mjere, da i široki slojevi steknu povoljne uvjete za razvoj sređenog obiteljskog života. Iako mlada država proživljava teške ratne dane, nastoji se ipak riješiti stambeno pitanje siromašnih gradskih slojeva podizanjem obiteljskih radničkih domova. Prije se nije na to niti pomislilo. Mi znamo, da naša stambena pitanja s tim nisu još sasvim riješena, ali dobar početak je pola posla.

Težak je posao obnavljanja obiteljskog ćudoređa. Kod nas će to biti u prvom redu djelo **nutarnje duhovne** hrvatske **revolucije**. Dva se temeljna pitanja tu postavljaju: **duhovna obnova čovjeka** i naziranja na obitelj; **i društveni uvjeti života.** Prvo je pitanje prvotno (primarno), **ali neriješeno, drugo ozbiljno ugrožava obitelj u vršenju njezine zadaće,** koju, po prirodi same stvari, ima u narodnom životu.

Moramo biti na čistu, da samo obitelj na ćudorednim načelima jest zdrava obitelj. Takvo treba biti i društveno zakonodavstvo, dakako i bračno. Drugog izlaza nema. Sa slobodnjaštvom (liberalizmom) smo obračunali u politici, treba i u posebničkom životu. To nije klerikalizam, ni vjersko mračnjaštvo. Tko želi neku lažnu nećudorednu slobodu, kao zahtjev borbe protiv klerikalizma, taj neka najprije nauči što znače te riječi, i ujedno neka se podsjeti, da sveopća narodna korist hoće uredni i vjerski obiteljski život (Ustaška načela). Za ustaše su mjerodavne Poglavnikove riječi.

Ustaški pokret je načelno i stvarno nepomirljivi protivnik nećudorednog sustava, njemu je obitelj svetinja. Samo na ćudorednoj i tjelesno zdravoj obitelji može se osnivati, novi, bolji, pravedniji poredak. S toga stanovišta polazi i Ustaški pokret. To je jedini pravi put. **Svako teoretsko i praktično obilaženje ili nijekanje toga načela vodi u sigurnu propast.**

Stav ustaštva prema obitelji ukratko je označen tvrdnjom »da je težište ćudoredne snage hrvatskog naroda u urednom i vjerskom obiteljskom životu«. Od toga se ne odustaje!

V. Š.

U nekoliko

Razgovor u pokrajini:

Stipo, nisam mislio, da ćeš me i ti iznevjeriti.

Kako čika?

Ja naručio i platio ručak za sve pa i za tebe, a ti nisi htio doći.

Prošlo je vrijeme, kad su se za gulaše kupovale duše.

*

Nekoji naši ljudi imaju smisla za »humor«.

Onaj dužnostnik ne valja, ja ga moram srušiti.

Jeli zlorabio svoju dužnost?

Nije!

Jeli ubio, lopovlucirao, slavosrbovao.

Nije!

???

Svega toga nije bilo, ali se prije deset godina sa mnom posvadio, kad smo bili na jednoj zabavi. I ja ga moram srušiti. Zub za zub.

Humorista!

Da li i ti, prijatelju, zato kritiziraš svoga dužnostnika?

*

Ako čapiš kakvog lopova, slavosrba ili sličnu zvijerku, već nekoji, gle ih, »interveniraju«.

Zašto? Obično, svoj brani svoga!

Jesu li i oni zvijerke, lopovi, slavosrbi itd....

Nisam ništa rekao...

*

Kažu, da je najveća nesreća, ako čovjek izgubi vid, sluh, nogu, ruku, bundevu itd.

Sve to nije istina.

Najveća je nesreća, ako čovjek izgubi pamet, pa na primjer misli da nitko ne zna za njegove grijehe, ako »šeće po slobodnom zraku«.

Nesretan čovjek, što ćemo!

*

Nekoji misle, da bi se čovjek najviše zaprepastio, kad bi vidio, recimo, krv, ranu, mrtvog znanca, provaliju ili nekog drugog »vraga«.

Ovaj put ću biti malo »indiskretan«... Mnoge bi od zaprepaštenja udarila kap, kad bi vidjeli, koliko se znade o njima i za ono o čemu oni niti ne sanjaju.

Možda bi nakon takvog »saznanja« mnoge udarila kap.

*

Zar nije lijepo sjesti negdje u kavanu ili kakvo lijepo mjestance, pa onda »gruntati« i pregruntavati.

Ovo valja, ono ne valja!

redaka. . .

Ali ta gospoda zaboravljaju, da više puta ne valja ovo ili ono, a vrlo često ne valja pamet.

A tim ljudima ne bi bilo dovoljno niti čitavo Jadransko more, da im se posoli mozak.

*

Kad radnici pođu na posao, onda na večer podjele zasluženi novac.

Kad nakon par godina budemo mi dijelili plodove naše borbe i pregaranja, onda će neki ostati kratkih rukava.

*

Neki naši ljudi imaju smisla za igru, pa bi se zato kod nas trebalo graditi veliku tvornicu igračaka.

Jedan bi se recimo htio igrati vojske. On će kupiti drvene vojnike i topove, sjesti će na pod i bit će, recimo, general i vodit će bitke.

Drugi bi se opet poigrao političara. On bi kupio mnoštvo drvenih ili naslikanih ljudi i držao bi im beskonačne političko - upravno - društvovno-stručnjačko-strateško-državne govore.

Treći bi se opet poigrao »visokog funkcionera« i kupio bi mali »plehnati auto na feder« i vozio bi ga po betonskom podu u kuhinji.

To bi bilo sjajno! Vratimo se opet u lijepa dječja vremena!

*

Jedan savjet:

Kad budeš osjetio da ti tlo izmiče pod nogama, i da bi morao polagati račun, onda je najbolje da odmagliš iz te ustanove »onako« na vlastitu molbu!

Možda ti ipak »uspije« (? . . .!!!?)

*

Savjet onima, koji imaju novaca:

Ako budeš htio ići u inozemstvo »da se sprovedeš« onda se okani budalaste misli, da nitko ne će doznati za tvoje grijehe.

*

Doduše mi smo dobri vjernici, ali se ne držimo u ocjenjivanju dužnostnika one rečenice: Ako brat tvoj sagriješi oprosti mu sedamdeset puta sedam.

Tko se jedanput o nešto ogriješi taj je gotov.

Možda zato što još nemamo dužnostničkih ispovjednika.

U potrazi za blagom zemlje

Rudari u borbi za svakidašnji kruh

Zemlja je veoma bogata; ona je obdarena mnogim darovima, koje škrto čuva u svome krilu i daje ih svojoj djeci tek onda, kada se ona muče i naprežu i poduzmu sve, da do tih darova dođu. U toj borbi života i podavanja, u borbi škrtca i lutaoca razvila se gigantska borba u kojoj je jači čas čovjek, čas priroda. I svatko onaj, tko bi odmah ustvrdio, da je čovjek gospodar prirode, naišao bi odmah nakon te izjave na bezbroj stvarnosti, s kojima se susrećemo u svakodnevnom životu, i koje nam dokazuju, da nijesmo gospodari ove zemlje, njezinih plodova, da nijesmo gospodari prirode.

No ljudski duh ne miruje.

Čovjek se ne može pomiriti da mrtva masa, kao što je zemlja, čuva u svojoj utrobi nebrojeno blago, koje bi moglo hraniti i služiti ljudstvu, samo treba smjelost, da se po to blago pođe. Ljudi su iskopali rovove, pošli su u zemlju i tu ruju i kopaju, tražeći grozničavo blago, tražeći kruh, a škrta zemlja mora popuštati pred samosviješću pojedinaca i cjeline, pred snagom djeteta, koje je rodila. Težak je rad. U velikim dubinama bez zraka, bez svijetla, u carstvu tame, prašine i blata vrije kao u košnici. Obilaze ljudi, guraju kolica ili pak udaraju pijucima po stijenama škrte zemlje vadeći crno zlato ili koji drugi metal iz stisnute škrte ruke hraniteljice zemlje. Zrak je težak, nekako gust, ljudi govore tiše, jer svaka riječ, svaki usklik odzvanja nekako sablasno, tajanstveno i zastrašujuće. Podpornji koji čuvaju, da se ne zaspu rovovi izgledaju kao kostur velike strašne tamnosive sablasti, koja u sjeni rudarske svjetiljke dobiva još strašniji izgled.

Odzvanjaju mukli udarci pijuka i motika, šume zahvati lopata, ruše se u željezna kolica, a šum sitnih željeznih kotača zuji kao daleka zastrašujuća grmljavina, kao opomena da svaki čas može zemlja popraviti boru na svojoj haljini i u toj bori pokopati sve ove drske crviće, koji su se usudili tražiti od nje ono, što ona nije dužna dati. Od vremena na vrijeme i ljudi osjete neku jezu, osjete strah, prođu ih srsi, jer ponekad iza udarca pijuka, iza bušenja saspe se čitav odron zemlje i u tom se času potrese čitav labirint, a potpornji zaškripe čudno i tajnovito kao kostur. Zanjišu se, a sjene se velikom brzinom pomaknu i pružaju svoje duge sablasne krakove za mravcima, koji su se u bojazni stisli jedan uz drugog moleći za milost opasnog protivnika.

Pošli smo u jedan takav rudnik. To nije veliki rudnik. Zovu ga Ivanovo Polje. U blizini Novog Marofa pošli su seljaci u potragu za blagom zemlje, jer je njezina površina bila preškrta, da prehrani brojnu svoju djecu. Pošli su u utrobu lakoumne matere, koja ih je rodila ne pobrinuvši se za njihov život. I tu kopaju i traže, grozničavo skupljaju tonu po tonu crnoga zlata i svaki komadić ugljena dobi u onim tajnim i crnim rovovima ovim pionirima izgled kruha.

To nisu radnici. Oni ne žive od onoga, što ukradu škrtoj zemlji iz njezinog krila. Oni su nadzemni i podzemni ljudi, i čas rade na površini zemlje, ogrijani vedrim suncem, okruženi zdravim zrakom, uz plug i volove, čas se spuste u rudarske rovove tražeći nadopunu svojoj zaradi i vrelo prehrane, jer ono, što zarade na površini zemlje, nije dovoljno za život.

— Mučan je to posao, zar ne? — pitamo jednog mladića dvadesetih godina, koji se svaki dan vozi iz svog sela dvokolicom na rad u rudokop.

— Jest, teško je, ali moramo negdje zaraditi, jer nas je mnogo u kući, a zemlja malo daje. No kako je god to naporan i težak posao, mi smo s njime zadovoljni, samo da su nešto veće nadnice. Mi smo možda jedini ljudi ,koji znamo cijeniti svijetlo dana, koji znademo, što je sunce i čisti zdravi zrak.

— Je li vas mnogo oboli, radeći u rudniku?

— Događa se i to, ali imamo liječnika i ambulantu, a osim toga ovdje nijedan radnik ne radi dugo godina, niti cijele dane, nego naizmjence, pa se težina posla tako jako ne osjeća. Nekad je to bilo teže. Zdravstvene su prilike bile očajne, a nadnice nikakve. Danas je ipak bolje, jer i mi osjećamo, da se za nas brinu svi, počam od Poglavnika do liječnika i nadglednika.

Kako je ovdje, tako je i drugdje. Po cijelom Zagorju ruju ovako crvi i traže sreću i život. I valovito Zagorje postaje još valovitije, jer se zemlja spušta i sama zatrpava rupe, koje su izrovali ovi krtovi, a ponekad u tim rupama sahrani po koje svoje dijete. No djeca je zbog toga ne mrze, nego i dalje uzimlju darove iz velike pregršti ,koju majka zemlja ljubomorno čuva.

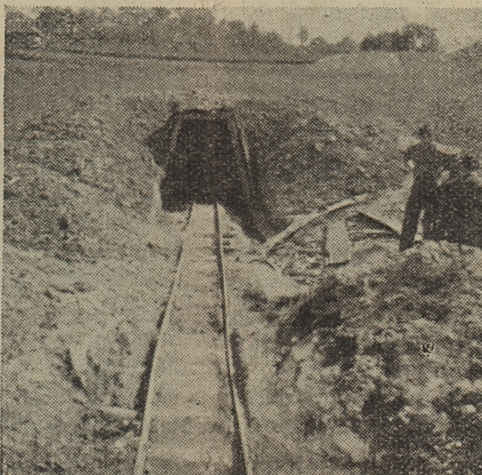
B. F.

Među rudarima u ugljenokopu

Nekoliko stotina metara pod zemljom

U podzemnim rovovima rudnika odvija se čitavi jedan mučenički život u mračnim dubinama, nekoliko stotina metara pod zemljom propadaju životi zaboravljeni od sviju, sakriveni u utrobi zemlje. Dani, mjeseci i godine prolaze rudarima kao teška osamljenost, daleko od svjetla i svijeta oni se provlače kao sjene po rovovima sve dalje i dublje u utrobu zemlje. Taj mučenički život teče tiho i gotovo jezovito u onim mračnim hodnicima, gdje slabe svjetiljke blijedo osvjetljuju ljude i vlažne potpornje, samo se čuje buka bušilice ili muklo udaranje kopača, a onda mali vagoni klize preko tračnica s punim teretom, da se za kratko vrijeme opet povrate po novi teret. I tako iz dana u dan kroz mjesece i godine.

Tama i jezovitost rudnika djeluje na čovjeka i na osjećaje, i u onim dubinama, gdje se tako malo osjeća život, sve naliči mračnoj grobnici, gdje se ljudi miču kao sjene, a posao teče jednolično, tek tu i tamo padne po koja riječ, ili se čuje muklo udaranje ili buka strojeva, od čega dršću stijene i podpornji nadvivši se nad glavama i životima kao jezovita prijetnja, koja svakog časa može zasuti sjene, što se povlače satima u tom jezovitom grobu, gdje živci otupljuju i čovjek poprima onu oporost, koju se osjeća među njima, i težina rada zadire brazde na licima i u dušama. Sve je tako oporo i tako sivo, i vlažne stijene rudnika i ispaćena lica i stisak ruke, koji govori mnogo, koji govori, da iza te oporosti ostaje topla duša čovjeka, koja govori o svojim patnjama i o svojima obiteljima, o svojim vjerovanjima i nadanjima, i ako zađete među te ljude, oni će vas dočekati toplo i prijateljski, oni će razgovarati s vama toplinom čovjeka, koji je prepušten svojoj osamljenosti. Zađite među te ljude, zađite u mračne rovove rudnika, razgovarajte s tim ljudima i osjetit ćete, da baš tu, gdje je život najgrublji i najteži, rade oni, koji tako iskreno osjećaju za ovu zemlju, tako duboko za Hrvatsku i za Poglavnika, osjećajući, da će im On, koji je najbliži radniku osigurati život dostojan čovjeka Hrvata, a koji je do sada bio tako strašno zanemaren, osobito u rudnicima. Baš rudarski rad, koji je najteži i najmukotrpniji, bio je najmanje cijenjen, i najmanje priznavan, rudari su bili izvrgnuti najtežem poslu pod najtežim životnim uslovima. Njihove su plaće bile upravo sramotno malene. Trebala je doći ustaška Hrvatska, da se pobrine za njih, da im poboljša njihove životne uslove, a kako čujemo, uskoro će biti opet podignute radničke nadnice, dakle i rudara, koji su najviše zaslužili, da to dobiju. Tek nakon oslobođenja po prvi put se pristupilo tim ljudima, po prvi se puta tražilo, da i oni živu životom čovjeka, dok prije nije nikoga bilo, tko bi se brinuo za one, koji živu pod zemljom. To smo najbolje nedavno osjetili, kad smo s nekolicinom ustaških dužnostnika pošli u rudnike, da se raspitamo

Ulaz u rudnik

za život rudara, da od njih samih čujemo za nijhove potrebe i poteškoće, i da im dokažemo, da ustaška Hrvatska misli i na one, koji su nekada bili zaboravljeni od sviju. Kad smo zašli u mračne rovove rudnika među radnike, kad smo došli među njih gazeći blato pocrnjeni od dima i ugljena, oni nisu isprva vjerovali, gledajući naše odore, da smo došli samo zato, da upoznamo njihov život i da im dokažemo, da se i na njih nije zaboravilo. Nijesu vjerovali, premda smo bili među njima, naučeni već kroz godine, da nitko ne dolazi među njih i da svi na njih zaboravljaju. Pa kada smo ih pitali, da li je tko dolazio među njih, rekli su nam:

»Dolazila su nekoja gospoda, ali su se zadržavali samo kod upravitelja, gore nad zemljom, ali u rovove nije nitko još ulazio, evo danas **ustaška je odora prva, koja je došla u naše rovove.**«

Tako su govorili ti osamljeni ljudi, koji su tako teško osjećali svoju samoću, i koji su nas otvoreno i iskreno dočekali, kad smo došli među njih. I kad su nam prijateljski stiskali naše ruke, osjećali smo u tom nijemom stisku, da nam žele reći: »Hvala vam, prijatelji, mi vjerujemo. da je ustaška Hrvatska naša sreća i naš život!«

Bio je divni sunčani svibanjski dan, kada smo se sa nekoliko ustaških dužnostnika uputili prema jednom rudniku s namjerom, da zađemo do posljednjih rovova, da dođemo do posljednjih radnika i da među njih unesemo duh shvaćanja ustaške Hrvatske i Poglavnika. Bio je divan dan, kao najveća opreka onoj tami u koju ćemo ući za nekoliko časaka kroz otvor rudnika, koji zjapi kao otvoreno ždrijelo i grobnica. Već sam ulaz u to mračno podzemlje ostavlja neki osjećaj jeze, i kad čovjek zalazi u mračne dubine gotovo nehotice ga zahvaća neki čudni osjećaj mrtvačke atmosfere. To osjećaju sve one stotine i tisuće rudara, koji se dnevno opraštaju od svojih obitelji i ulaze u rudnike s pozdravom »Sretno« ne znajući, hoće li se ikada vratiti iz tog groba. Taj osjećaj, kojeg oni proživljavaju dnevno kroz godine i godine, i mi smo osjetili, kad smo ulazili u tu mračnu grobnicu gdje su žmirkale svjetiljke i slabo osvjetljavale mračno podzemlje, dok je iz dubine dopirala buka kao neka daleka i skrivena prijetnja. Ulazili smo sve dublje i dublje u rudnik kroz uski rov, koji je obložen podpornjima i daskama, kroz koje se cijedi voda, dok su među tračnicama čitave mlake vode i blata. Gazimo preko tog blata i spuštamo se sve dublje i dublje u utrobu zemlje. Dugi rov tek je mjestimično osvijetljen slabim svijetiljkama, a niski strop upravo visi nad glavom u svojoj strašnoj prijetnji. Dugo se ne možemo priviknuti na tamu rovova, naziremo u daljini tek mračne sjene, što se miču i sagibaju i odlaze dalje u tamu. Rov postaje sve uži i manji i već se moramo sagibati i upravo pužemo dalje, osjećajući, kako nam velike kapi blatne vode kaplju sa stropa na leđa, vlaga prodire do kostiju, a cipele su podpuno raskvašene žutim blatom. Buka je sve jača i jača, a zrak je zagušljiviji

zasićen ugljenom prašinom, i što prilazimo bliže, sve jasnije naziremo radnike, koji prignuti u najtežim položajima odkopavaju ugljen, dok ga drugi natovaruju i odvoze na površinu.

U tami rovova nije nitko zapazio naš dolazak, a u koliko je netko i primjetio, mislio je, da dolaze radnici

Na radu . .

ili nadglednici, i kad smo stupili pred žmirkavu svjetiljku u krug radnika, i kad smo glasno pozdravili: »Spremni braćo, rudari!« onda je među njima nastalo pravo zaprepaštenje. Lopate i oruđe zastale su gotovo u isti čas, a začuđeni pogledi klizili su po našim odorama i licima, rudari su nas čudno gledali ne znajući zapravo svrhu našeg dolaska, jer još nitko prije nas nije došao među radnike; ustaška je odora bila prva, koja je to izvršila. Nekoliko časaka vladao je grobni muk u tamnom rovu, nekoliko smo časaka osjećali na sebi upitne poglede ljudi, koji očekuju svrhu našeg dolaska, a onda je prvi počeo govoriti jedan naš dužnostnik: »Došli smo, braćo, u vaše rovove, da vas vidimo na radu, da na licu mjesta uvidimo vaše poteškoće i da se sami uvjerimo o težini vašeg rada. Mi ustaše ne želimo govoriti o vama prazne riječi, već želimo, da se na svoje oči uvjerimo o svemu, da možemo i cijeniti težinu vašega rada, i da možemo pokazati, da je ustaška Hrvatska prva, koja na vas misli, i koja će vam osigurati bolji život«.

Rudari su nijemo gledali jedan drugoga još više začuđeni našim dolaskom i svrhom, njihova su lica poprimila neki radosni izraz, oštre bore razvukle su se u zadovoljni smiješak, te su pristupili bliže k nama kao da žele što bolje pogledati naše ustaške odore, i kao da nam žele što prijateljskije reći, kako su sretni, što smo došli među njih.

Začas je nestalo nepovjerenja i bojazni, i u mračnom rovu raspleo se živi prijateljski razgovor među nama.

»Težak je naš život, i gorak je naš kruh, govorio je jedan radnik. Tko jednom zagrize u njega, taj ga ne će tako lako ostaviti. Jama ... to je naš drugi dom.«

»Kakve su vam plaće?«, pitamo ih.

»Plaće se kreću od 50 Kuna dalje već prema vrsti posla. Od države smo dobili dvije Kune po satu povišice, a kako čujemo, posebnom će se odredbom i opet povisiti naša plaća zbog teških životnih uvjeta.«

U taj razgovor upada drugi radnik: »Svi smo mi dobri Hrvati, a to želimo i dokazati. Za nas je bilo veliko veselje, kad smo doznali, da je Poglavnikova želja, da se povisi plaća po radnom satu za dvije Kune«.

Drugi radnik opet nastavlja: »S veseljem i zadovoljstvom smo dočekali dan, kada je uskrsla naša država. Vidimo, da se za nas brine Poglavnik. O nama se vodi briga. Naše potrebe iznosimo svojem zastupniku, i on vodi brigu o tome, da nam se nabavi ono, što je najnužnije. Tako na primjer odjevne predmete i druge potrebštine, do kojih inače ne možemo lako doći. Uvjereni smo, da će i tu za nas biti učinjeno sve, da nam se olakša život, koji smo dosada tako teško podnosili, premda smo u svom radu davali sve od sebe.«

Rudari nam pripovijedaju o svojem radu, a jedan od njih nastavlja: »Vidite, naš je rad opasan i težak, a osobito u današnjim prilikama. Ali znamo, da radimo za našu domovinu. Vidimo, da se o nama vodi briga. Mi razumijemo, da sve nije moguće od jednom urediti, jer je mnogo radnika, koji uopće nijesu prije imali posla, ali isto tako znademo, da će biti uređene sve poteškoće, koje imamo u životu. I mi smo domobrani, naglašuje radnik, čuvari naše države«.

»U bivšoj državi, govori opet drugi radnik, nitko nas nije štitio, nitko nas nije zastupao, ali sada vidimo svuda Poglavnikova djela i brigu za nas.«

Tako se odvijao naš razgovor u mračnim dubinama rovova, radnici su nam pripovijedali o svojem životu i o svojim poteškoćama i zadovoljno su istacali Poglavnikovu brigu za njih. Okupili smo se pod žmirkavim svjetiljkama i dugo smo razgovarali i izmjenjivali misli, a kada smo odlazili i opraštali se od njih, i kad smo osjetili stisak njihovih žuljevitih ruku, onda smo osjetili iskrenost tih ljudi, koje je patnja naučila vjerovati. Opraštali smo se od njih i kad smo već kretali kroz mračne rovove prema izlasku, još smo dugo čuli njihovo pozdravljanje i vidjeli domahivanje.

Spremni! spremni! odjekivalo je u mračnim dubinama rudnika. Spremni su hrvatski rudari, spremni su vjerujući u Poglavnika i u ustašku Hrvatsku, koji im izgrađuju novi život i novu ljepšu budućnost, dostojnu čovjeka-radnika i čovjeka-Hrvata.

Sa veličanstvene proslave 10. travnja ove godine u podravskom selu Gjelekovcu

Pred ispitom poštenja

Samo nesebičnim radom možemo stvoriti državu reda i rada

Lijepo veli narodna poslovica: »Na muci se poznaju junaci«,a dobra je i ona: »Zlato se u vatri kuša, a prijatelj u nevolji.« U svakom pokretu, koji je još u silnom naprezanju da ostvari svoj vrhovni cilj, nema se vremena, a ni mogućnosti, a ni prilike, izlučiti one što idealno primaju borbu i ciljeve do kojih jedna zajednica stremi, od onih, koji to shvaćaju kao najčišći spekulanti i materijalisti. U zamahu borbe i pronalaženju sredstava da se sruši jedno staro preživjelo i nemoguće društvo i poredak, posao je dosta jedinstven, a sastoji se samo u rušenju i na tome poslu uz tu pomisao udružuje se sve što je protiv toga nemogućega poredka. I u tom duševno napetom stanju nema se kada razabirati rušitelje po njihovim namjerama i motivima iz kojih oni to čine. Glavni je tada broj i snaga, da se što brže podkopa zgrada. U našem slučaju bila je to Jugoslavija. Bio nam je mio i drag svaki koji ju je rušio.

Na radu

Međutim, kad dođoše dani revolucije i kad se je prešlo na planski rad i izgradnju, ostvarenje ideje koja je vodila, počeli su se ljudi odavati kako je ko shvaćao borbu, smisao borbe, kako je poimao državu Hrvatsku i slobodu. Razdvojiše se na prave idealiste i na praktične materijaliste. Idealista radi danju i noću, nesebičan, ne žali truda, žrtvovanje mu daje smisao životu i radu. Zna i hoće biti gladan, gol, bos, na ništa se ne tuži, ne jadikuje, nikad nije pesimista, vjeruje u sebe, vjeruje u ideju — vjeruje u svoga vođu — vjeruje u svijet vrednota koje krune čovječji život vječnošću. Idealista ne gleda u položaju smisao svog rada — on se posvećuje dužnosti. Njegov život je pjesma radu, trpljenju i mučenju. On ne misli na novac, novac je pravom idealisti i suvišan, svaki iznos koji nadmašuje najobičnije potrebe fizičkoga života. Idealista uživa u ostvarenom cilju, uživa u uspjehu, sretan je što mu se je ideal približio. Njemu je nepoznata klika, njemu je strana riječ podvala, guranje, laktaštvo, spletkarenje — potkapanje, pretvaranje, borba za položaj, vlast, vile, samovozi. perzijaneri, novci i barovi. Po svojim potrebama idealista ostaje isti, a po svojim dispozicijama ili raspoloženjima za rad — jači, poletniji, borbeniji, neumorniji, još idealniji.

Ostvareni cilj — u našem slučaju hrvatska država — nije konačan. Pravi idealista uvijek je pred sobom imao državu reda, rada, državu gdje je pravda vrednota, gdje je poštenje vrednota, gdje caruje istina, dobrota i ljepota. Idealista hoće državu u kojoj čovjek živi kao čovjek vršeći svoju dužnost i tim putem ostvaruje svoje pravo. Zato za ove ljude nema stanke — on radi i svojim radom unosi vrednote u život, on se sukobljuje sa svim što mu na tom putu smeta. U našem slučaju pravi idealisti, to su pravi, izgrađeni Poglavnikovi ustaše.

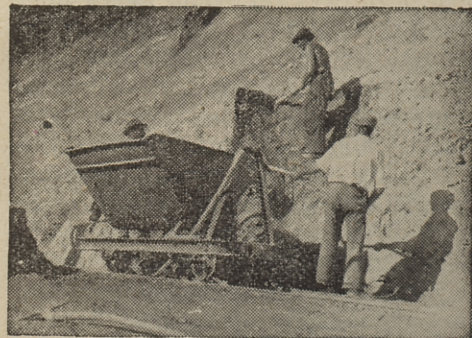

Izgradnja

Asketizam Poglavnika i Starčevića, neumorni rad i žrtva Poglavnikova pravom su ustaši uzor, a odanost Bogu i vječnim vrednotama smisao života. Država mu je bila cilj zato, da te vrednote posjeduje ne tuđin, već naš hrvatski narod.

Drugi tip borca je sasvim suprotan ovome. Do oslobođenja ne imađahu gdje ispoljiti svoju duševnu bijedu, a kad im zato dođe vrijeme pokazaše se u pravome svjetlu. Sviđa im se vlast, bahatost, prijemljivi su za sve materijalno, za novac i blago svake ruke. Priliku potpuno iskoristiše u svoje lične koristi. Zaboraviše općenarodno, pošteno, pravedno, lijepo, dobro, idealno i čovječno. Rasplinuše se u uživanju, pijančevanju, hohštapliranju, razbacivanju. Novac, birtija, žene, pijača, samovozi, izleti danju i noću, sagovi, kristali, namještaji, stanovi — dakle obilježja čistih praktičnih materijalista. Ovo su najopasniji tipovi za svaki poredak i za svaku ideju. Upropaštavaju sve. Opasni su svim strujama i mišljenjima, kao što su opasni bili u svim razdobljima.

Neka naši neprijatelji ne misle da i među njima nema ovakvih tipova, ima, ima ih svagdje. Ovi su proigrali i Sveto Pismo i oblatili najuzvišenije ideje i programe. Ne postoji za njega vrednota pravde, poštenja, kao ideal. On o njoj i govori i krasnoslovi. Razmeće se riječima o novom poredku, o radu, redu, poštenju, čestitosti, moralu — ali na svakom svojem koraku ruši sve. Ovi praktični materijalisti su vrlo opasni. Ideal im je vlast — i to što šire područje i mogućnosti vladanja. Oni se hvataju zemlje i dobara. I što širu bazu materijalnu imaju, tim su jači i sigurniji. Oni stvaraju kliku, a klika je opasna. Ona poznaje samo svoje ciljeve, svoje probitke, sa svojeg člana ruši i pravdu i kompromitira poštenje, pljuje na ideal naroda, a gura svojeg naprijed i što više svojih progura, tim je opasnija — jer je ukorijenjena u vlasti. Psihološki analizirati kliku znači odkriti strašno naličje ljudskoga društva. Sve iz ličnih ovozemaljskih probitaka, sve iz praktičnog materijalizma, formira se skupina koja štiti svoje probitke. Čovjek pošten, radin, idealan nikad ne može pristajati bilo kojoj kliki, ona mu je nepotrebna. On svojim radom i vršenjem dužnosti stiče i svoje pravo u poredku i to mu nitko ne može oduzeti, ako je iole poredak građen na pravu. Idealan čovjek ne boji se prava, pravo mu je ideal i cilj života. Pravo je vrijednost za koju se isplati i umrijeti. Dakle, klikaštvo stvaraju oni, koji ne će raditi, oni, koji ne poznaju dužnosti, pa se boje pravde. Klikaštvo je spas onima, koji nemaju prirodni pošteni put da budu na svojemu mjestu i da vrše dužnost. Koji imaju velike prohtjeve, bolesne težnje, nečistu savjest i praznu glavu, tima se je potrebno udružiti i zajedničkim snagama štititi svoje probitke. Ovi su opasni. Na njih se i pazi.

Na dnevnom poslu

GRGO PEJNOVIĆ

Rudareva obitelj

Nešto iz života onih, o kojima prije nijesmo ništa čuli

Pitomi i dragi zagorski brežuljci. Zelena je trava pokrila stazu, koja se vijugavo penje do male bijele kućice, samotne, malo udaljene od niza njezinih susjeda na vrhuncu brijega. Nekoliko stotina metara od tih kućica nalazi se »crna rupa«, koja svakog jutra prima u sebe povorku snažnih, sve mlađih ljudi i koji iz njezine unutrašnjosti iznose na svijetlo sunca »crno zlato«.

Evo me pred kućom, onom samotnom, kućom jednoga od njih. Njega nema, on je na radu. Najstariji je sin u majke, a ima ih još 5 manjih. Snažan je Marko, jak, premda je još vrlo mlad, i radi već godinu i pol u rudniku. A majka s ono manje braće sama obrađuje nešto malo zemlje i oni su zadovoljni.

Težak je njihov život, ali oni to ni ne osjećaju. Marko je mlad, i život i rad, premda je naporan, veseli ga. A majka? Majka je naučena, da svakog dana već odavna ispraćuje u tu »crnu rupu« i dočekuje, prije muža, a sada svoga sina Marka.

Mirne i odlučne crte lica, uokvirene crnom maramom, odaju ženu, koja tiho i marno radi i na čijem je licu ozbiljnost života ostavila trag. Kada je ovako promatram u njezinom radu oko kuće, njezin brz i okretan korak, ali nježan i lak, pričinja mi se, kao da ona osjeća, budući da se pod tom zemljom nalazi ono što ona najviše ljubi, ono najviše što ona ima, jer ta zemlja krije dio njezinoga bića, da ni ne smije čvrsto stupati, da ne poremeti mir zemljinih slojeva i da joj samovoljno i iznenadno propinjanje i širenje snaga zemljinih ne otme sve njezino. Njezine se oči okreću za oblacima ,jer uz tutnjavu i grmljavinu neba ona prisluškuje i onaj drugi mukli zvuk, kojeg se ona boji, tresak i lom zemlje, pred kojim strepi. A kada se pojavljuje u određeno doba na strmoj stazi njezin Marko, napetosti njezinih misli nestaje.

»Da li se Marko vraća vrlo umoran sa rada, priča li Vam što god?«

Da, njezin je Marko umoran, ali on s njom uvijek govori o onom što je danas čuo novog u rudniku u razgovoru sa drugovima rudarima; sve što su oni međusobno odlučili i što rade.

Rudari su jedna velika obiteljska zajednica, njih je zajednički život u opasnosti više zbližio i povezao. Težak je njihov posao, a prije su im i uvjeti rada i plaća bili vrlo slabi, priča mi Markova majka.

Ali, sada, nastavlja mi ona, plaće su povišene, radni su uvjeti poboljšani, a govore rudari da će biti i bolji, jer im je to obećano, a sada oni vjeruju u obećanja. Vidi se iz njezinog razlaganja o povišici izraženoj u postotcima, da joj je Marko sve najtočnije protumačio i da se ona sada razumije u to.

Žena pripovijeda . . .

A eto, u jesen su se rudari, i to je rekao njezin Marko, složili, da kao znak zahvalnosti i svoje odanosti Poglavniku dadu neki postotak od svojih plaća, da on odredi i dade onima i tamo gdje nema ni toliko koliko oni imaju.

I o Poglavniku joj je Marko mnogo pričao. U večer tako koji puta okupljeni svi slušaju njega, a on im tada priča što je i sam čuo o Njemu, o ustašama i o uređivanju i radu u hrvatskj državi. Ona koji puta njega sve ni ne razumije, ali ona i djeca slušaju ga »pobožno«, jer Marko tada govori polako i »kao da govori o svetim stvarima«. A zna on koji puta govoriti kao i njihov župnik.

Još mi je govorila o Marku, o njegovom radu, o polasku na posao sa svjetiljkom i malo pripremljene hrane, što mu ona spremi, o njezinom ispraćaju do praga kuće i pogledu, koji ga prati dok joj se ne izgubi s vidika.

V—n.

Ustaški spomendani

U mjesecu lipnju godine 1921. vođena je u Zagrebu rasprava protiv dra Milana Šufflaya i drugova, koji su optereženi, da su pripremali oružani ustanak u Hrvatskoj. Osuda je izrečena u mjesecu srpnju, u kojoj je dr. Milan Šufflay osuđen na tri godine tamnice.

*

7. lipnja godine 1932. napadnut je na zagrebačkoj ulici dr. Mile Budak. Taj napadaj nije nikada više bio istraživan od redarstva i napadači su ostali nekažnjeni.

*

14. lipnja godine 1930. osuđena je u Beogradu jedna grupa Hrvata na ukupno 80. godina tamnice.

*

U lipnju godine 1931. uhićeno je u Gospiću i okolici nekoliko desetaka Hrvata pod sumnjom, da su razorili željezničku prugu, kuda je imao putovati Aleksandar.

*

Istog mjeseca i godine primili su branitelji ustaša Javora i drugova ponovno velik broj prijetećih pisama sa grožnjom, da će biti ubijeni, ako će i nadalje na raspravi govoriti previše u prilog optuženih ustaša.

*

29. lipnja godine 1932. pucali su oružnici za vrijeme procesije u goloruk narod, ranivši mnogo osoba. Poslije su u zatvoru zlostavljali mnoge ljude.

*

30. lipnja 1931. osuđeni su u Zagrebu ustaše Marko Hranilović i Matija Soldin na smrt, a njihovi drugovi ukupno na 115. godina teške tamnice.

*

17. lipnja 1934. umro je na vršenju ustaške dužnosti velebitski ustaša Jakov Rukavina.

*

20. lipnja 1932. ubijeni su po srpskim oružnicima u Doljnjoj Stubici dva Hrvata.

*

U lipnju godine 1929. bacili su Husniju Čengića, Hrvata iz Bosne, kroz prozor drugoga kata na dvorište iz sarajevskog zatvora.

*

21. lipnja 1928. ubijeni su za vrijeme demonstracija na ulicama Zagreba protiv ubijstva u Beogradu Krešimir Jerbić, Majcen i Bjeloš.

„Vu plavem trnaci mi hiža stoji“

Među seljacima po zagorskim brežuljcima, uvalama i poljima

Kao na slikopisnom platnu odvijaju se pred našim očima prekrasne slike. Polja, brežuljci, uvale, vinogradi, plavi trnaci i klijeti pognute i stare, koje su se pod težinom vremena i teških dana jače sagnule k zemlji, kao da su se približile tajni života i izvoru sreće i smirenja. Tu, među tim prekrasnim krajobrazima poredale su se zagorske kućice, nanizala se zagorska sela, u kojima živu, boreći se krutom i teškom svakidašnjošću, naši Zagorci, naši vjekovni »puntari«, borci, vjernici i ustaše. I baš u ove proljetne dane, kada zemlja opojnije miriše, kada šuma progovori glasom čežnja i vjere, a zemlja ljubavlju i utjehom, kada brže počne kolati našim žilama krv, a duše se naše bude na nov život — Zagorje postaje kraj za sebe.

Velika župa Zagorje jest nešto posebno, nešto što mnogi nijesu shvatili, nijesu razumjeli, što im je smetalo, pa su nad Zagorcima lomili štap uz poklik: »indolentni mužek« ili »vječni puntari i kritikanti«. Mnogi su zalazili među Zagorce, neki su s njima i razgovarali, prošli su selima, razgledali su koje gospodarstvo, vraćali su se u mjesto ishodišta, a ipak nijesu osjetili i proživili Zagorje. Oni su putujući Zagorjem uočili samo ono najupadljivije, oni su vidjeli ono, što vide i stranci, ono, što Zagorje ne čini Zagorjem, niti Zagorca članom jedne hrvatske župe, koja je bila možda najdjelatnija u oslobodilačkoj borbi. Oni su vidjeli, proživjeli, osjetili samo ono lijepo, ono romantično, oni su promatrali okvir, a bit, suštinu i dušu Zagorja nijesu mogli proživjeti.

Što je Zagorje?

Da li je to samo jedan romantički dio hrvatske zemlje, najnapučenija župa, leglo »puntara«, vječnih nezadovoljnika i kritikanata?

Samo to nije Zagorje.

Brežuljci, uvale i obronci obrađeni su teškom mukom u znoju seljačkih lica i naporu zagorskih mišica. Zagorska se zemlja obrađuje teško, najviše sa motikom, polako i sporo. S noge na nogu gmižu težaci po škrtoj zagorskoj zemlji, prevrćući otkop za otkopom, a iza svakog zamaha motikom kao da su dio svoje snage, dio svoje krvi ukopali u dragu i ljubljenu zemlju.

Da se osjeti i proživi Zagorje, treba poznati Zagorca.

Prošli smo jednim dijelom Velike župe Zagorje. Prolazili smo izoranim poljima, okopanim brežuljcima i vinogradima, gledali smo svježe zelene livade i svuda smo nailazili na ljude, koji su se razasuli po svojim sitnim njivama i njivicama gmižući kao mravi po prekrasnom i velikom sagu. Negdje veća, negdje manja skupina seljaka siju žito, negdje sade krumpir ili pak obavljaju koji drugi proljetni posao sagnuti nad plug ili motiku, prevrćući tvrdu i škrtu zagorsku zemlju.

Jedan seljak već u odmaklim godinama pluži uhvativši plug za ručice, a ruke mu se pomalo tresu, jer

Žena ore, a muž dobrovoljac je na ratištu

teško je orati u tvrdoj zemlji. Krave goni mlada žena, njegova kćerka, kako smo kasnije saznali. Zaustavljamo samovoz i pođemo stazom prema seljaku, koji je zastao čudeći se ljudima u odorama, koji su se sve više primicali. Seljak je bio nekako iznenađen.

— Ide li teško? — primjećuje jedan od nas.

— Nam nije teško, mi smo već na to navčeni. Mi vam sako leto to isto delamo i već smo vu tom poslu ostarili.

— Kako napreduje posao, kako živite, je li teško ili možda još gore i teže nego je prije bilo?

— Znate, mi smo vam navčeni na zlo. No kak je do sad ne mremo se potužiti. Ima još puno toga, kaj bi trebalo popraviti, ali zato smo najviše krivi mi sami. Znate, i ja vam rad prigovaram i bunim se, tak mi svi delamo, ali moramo si priznati, da vi si hoćete nam pomoći, no mi neki nismo još svesni toga, pa gledimo samo na ono kaj nam fali, a ne na ono, kaj ste nam dali. Mi nismo nigdar do sad imeli prilike razgovarati se našom gospodom, nigdo nije dohajal med nas, niti nas je pital kak nam je, je li nam kaj treba, kaj bi se dalo popraviti i slično. Negda su samo došli narodni zastupniki prije izborov i se su nam obećali, kaj smo god spomenuli da nam fali, ali nigdar nisu došli med nas da vidiju, kak se mi mučimo, da si samo priskrbimo ono, kaj nam oni nisu hteli ili nisu mogli dati. Vi ste gospoda pak ne znate, kak se mi mučimo.

— Mi nismo nikakva gospoda, — primjećujemo. — Naši ocevi također su sada prignuti nad plugovima, oru zemlju kao i vi ili siju žito, ili pak rade na »gruntu« bez radnoga sata kao i vi, ne pitajući da li je teško, da li su već umorni, da li je već dosta.

— More biti, da vaši doma delaju, ali sejedno ja ne znam, je li morete vi znati kaj to znači celi dan kopati.

Jedan između nas priđe do seljaka, on se makne, a ovaj uhvati za ručice od pluga. Seljakinja ošine krave i plug zaškripi. Polako klizio je plug, a mladi je orač u zelenoj odori polagao ispit pred bratom seljakom, koji se je čudom čudio da »gospon znaju orati«.

Poslije toga nestalo je nepovjerenja, koje se je moglo u početku nazrijevati i seljak se je raspričao u nevezanom govoru o svemu, što ih pritište, što im je teško i mučno, pripovijedao je o teškoći života, o dužnosti rada i potrebi poštenja.

— Tu su neki bedaki pripovedali nek ne delamo zemlju. No to nijednomu pametnomu čoveku nemre iti v glavu. Mi smo slabo živeli onda, kad smo delali, a pomrli bi od gladi, kad ne bi delali. Gdo bu hranil nas i našu decu, ak ne bum delal ja, ni nijeden Zagorec, ako ne bu štel delati niti jedan seljak v celoj Hrvatskoj?

Svi ti koji tak pripovedaju nisu nigdar šteli delati, nek su navek ili krali ili pak prosili. Mi ne ćemo ni krasti ni prositi, pak zato bumo i dale delali. Jedno mi se najviše od svega dopada, — nastavio je seljak, — a

»Onaj, koji ne suradjuje na dobru domovine i države, ne vrijedi, a onaj, koji radi protiv, ima pasti, ima izginuti«.

POGLAVNIK

to je da denes moraju si delati. Negda smo samo mi jako delali i radnici, a danas bogme i gospoda delaju. Naša deca skupa s gospodskom za vreme letnog odmora budu delali s motikom i lopatom, pak budu onda znali, kak se na svetu živi. Toga nije nigdar bilo, niti ne bu, da nije došel k nam čovek, koji nije puno pripovedal, neg je navek puno delal.

— Šta vi uistinu očekujete od stvorene Nezavisne Države Hrvatske?

— Pravicu!

Pošli smo od seljaka u kojem smo doživjeli cijelo Zagorje. Pravicu očekuje seljak od ustaške Hrvatske, pravicu želi od svih ljudi, rada i reda, uvjeren, da će u pravici i poštenom radu naći sreću ne samo on, ne samo Zagorje, nego cijela Hrvatska. Promatramo prekrasnu zagorsku krajinu, divimo se romantičnosti »dragoga našega kraja«, gledamo klijeti, sitne posjede i male pogurene kućice, koje rode zdravim hrvatskim sinovima. Gledamo to naše Zagorje i osjećamo, kako svu tu sirotinju, svu tu pasivnost mi još više volimo, postajemo još bliži ovim uvalama, humcima, slušamo, kako iz zagorskih šuma struji

Plug već čeka

zrak slobode, zdravlja i života. Od sela do sela, od kuće do kuće prolazi vjera i nada u uspjeh pravice, koja je došla.

Prolazimo Varaždinom, Nedeljancom, Gredom, naziremo strme obronke Ivančice, približujemo se Ivancu, Lepoglavi, Bednji i Trakošćanu. Svuda susrećemo ljude, koji nas iza par riječi primaju kao braću, kao djecu svoje braće, kao prijatelje i drugove. U selu Greda razgovaramo sa jednim seljakom, koji je čuvao svoje krave na paši.

— Da li Zagorje teško osjeća na svojim leđima težinu rata?

— Ko ne bi to osečal. To trpiju i oni, koji su imeli već dugo svoju državu, a kak ne bi mi, koji smo nakon toliko let stvorili hrvatsku državu. Gospodar, koji je stvoril gospodarstvo, ne more doći na svoj stepen tri godine uz najbolju volju i nastojanje, a kamo li bi država. To saki pameten čovek zna, samo bedaki i komunisti stalno kričiju: Fali nam ovo, fali nam ono, a nikad ništ ne poduzmeju, kak bi sami nekaj napravili. Ja znam, kak i drugi da nam još puno toga nije na svom mestu, ali znam i to, da smo u jednu godinu ipak puno napravili. Ja sam se kak i mnogi drugi, bojal gladi, jer znate, da Zagorje navek treba kupovati žito, a makar je rat, mi ipak fala Bogu, imamo sega po malo. I još sad dojdu neki, pa pripovedaju, nek ne delamo zemlu. Dok ju delamo, moraju nas drugi hraniti, i sami moramo seliti iz Zagorja, a kak bi istom preživeli onda, kad ne bi delali zemlu.

U Trakošćanu pošli smo do seljaka, koji ima po zagorskom shvaćanju prilično veliki posjed. On nam se nije tužio. »Kaj morem ja reći, kad vidim, da oni, koji imaju jen put manje od mene ne veliju nikaj, neg delaju. Imam se kaj mi treba i zdravlja po malo, a za se drugo bu se poskrbil Poglavnik. Mi sad vidimo, da već nema one gospode, koja su nekad k nam dohajala samo pred izbore, i koja su nam obećavala vodovod, kojega tek sad ustaše delaju, mi vidimo, da nema već toga, da bi jedni samo delali, a drugi samo uživali; fala Bogu, jemput je došla pravica.«

U daljini nazire se Ravna Gora, a pod njom nanizali se slogovi drage zagorske zemlje, koju prevrću marne težačke ruke. Skupina seljaka »napravla« **zemlju iza oranja**. U većini su žene. Zdrave, mlade, zagorske žene, zamahuju snažno motikom, a tvrda zagorska zemlja, najvećim dijelom ilovača, sitni se pod snažnim udarcima motike željna sjemenja i ploda. Uz među posjela djeca.

— Spremni, pozdravljaju stariji, a jedno **malo ponavlja**, povodeći se za starijima, »Splemni«.

Težaci su zastali, podbočili se na motike, čudeći se kakovi to ustaše dolaze k njima na polje.

— Ovako je oblečen moj Nikola, primjećuje mlada žena pokazujući na ustašku odoru jednoga od naših. Zanimajući se za prilike u kojima žive, i potrebe na koje nailaze u svakodnev-

Na poljskom radu

nom životu, doznali smo, da su muževi, odnosno braća, ovih mladih seljakinja u vojsci.

— Da li vam je teško bez muške snage i pomoći?

— Pa, teško je, ali se sve to more podnesti, jer kad su naši morali nekad služiti srpsku vojsku, kako ne bi hrvatsku. Bilo nam je teško, kad su odhajali naši dečki v vojsku, ali nam nije bilo onak, kak negdar dok su išli vu Srbiju i Makedoniju med daleki, tuđi i divlji svet.

— Mi nemamo puno grunta, pa moremo dok smo zdrave i same napraviti, samo dok se jenput to sve smiri i naši se srećno doma vratiju.

Tako i slično pripovijedaju naši seljaci iz Velike župe Zagorje, tako nam pričaju o poteškoćama, koje nisu malene, ali koje se uz visoku narodnu svijest svladavaju u uvjerenju da se radom, žrtvama i samoprijegorom može stvoriti sreća i blagostanje. Opraštamo se od dragih naših seljana, vraćamo se iz sredine rada, od čuvara hrvatske misli, dijelimo se od naših dobrih »puntara«, koji više nisu puntari, jer su našli smirenost i pokoj. Koliko god oni ljudi živu kao što su i dosad teško i oskudno, koliko su god velike i teške borbe sa krutom svakidašnjicom, ipak iz ovih naših uvala, iz plavih trnaca čuje se pjesma i smijeh . . . »Iz našega gorja vre javlja se zorja, vesela i srečna bu hiža i klet.«

Bu.

Naši dragi rudari

Ustaški dužnostnici u rudokopu

Kad netko sjedi pokraj tople peći, u kojoj ugodno pucketa i iskri se crni ugljen, kad netko gleda jureću lokomotivu ili kakav drugi parni stroj u pogonu, vjerojatno se — barem na časak — sjeti i na rudnik. Razmišlja o tome koliko imademo ugljenika, koliko će moći ugljena nabaviti i koliko će mu kroz tu zimu ugljena trebati. Nu vrlo ih je maleni broj, koji bi se takvim zgodama sjetili i naših vrijednih i mukotrpnih rudara, onih bića, koja svaki dan po 8 sati provedu u teškom i mukotrpnom radu duboko pod zemljom, skvrčeni, mokri i blatni, a često put i gladni i koji se nakon tih teških 8 sati vraćaju na danje svijetlo umorni, ali sretni, da su i toga dana svoju opasnu i tešku dužnost izvršili.

Rudar, ono mukotrpno biće, koje uz svojeg vjernog pratioca — karbitne svjetiljke — duboko u utrobi zemlje obavlja najteže poslove što jedan radnik obavljati može, koji je tako jakom i privlačivom silom povezan sa utrobom zemlje, sa svojim »radilištem« ili kolicima, bio je sve do nedavno napuštena i zaboravljena stvar, o kojoj gotovo nitko nije vodio računa. Napose nije nitko vodio računa o njegovom teškom radu, nije ga nitko posjećivao tamo duboko pod zemljom, u njegovom posebnom svijetu, u njegovom »drugom domu«. Nisu ga napose posjećivala gospoda, što iz nehaja, što opet iz straha da ih odronjena zemlja ne zasipa ili pak iz straha, da si ne zamoče obuću ili uprljaju odjeću. I tako je rudarski radnik bio prepušten sam sebi i njegovim nadglednicima, često put tuđincima ili opasnim sužanjskim sluganima glavničarstva, koji su na svakom koraku toga siromašnog rudara proganjali i pili mu krv.

Ustaška je Hrvatska i na tom polju proradila. Rudarski radnik nije više zapušteno i zaboravljeno biće, već je on u očima Poglavnika i svakog čestitog ustaše najvrijedniji, najpriznatiji i najviše cijenjen radnik, kojem se priznaje njegova vrijednost i za čiji teški i po život opasni rad postoji najveće shvaćanje. Već do sada je i na tom polju mnogo učinjeno, a bit će učinjeno u najskorijoj budućnosti još i više i u pogledu plaća i u pogledu osiguranja prehrane i opreme. Bit će s vremenom učinjeno i štošta drugo u zdravstvenom pogledu, kao i na svim drugim poljima. Ustaški radnik u rudnicima nema velike zahtjeve. On je sretan, da mu se prizna sve ono što i drugim radnicima. On je veseo i zadovoljan sa svojim teškim poslom, tek traži razumijevanje.

Kad smo ono kao ustaški dužnostnici u pratnji novinara, u ustaškoj odori, učinili posjet rudarima duboko pod zemljom, s njima se razgovarali, slikali, s njima se zajedno popeli do skrajnjih točaka podzemnih rovova i prorova, kad smo zajedno s rudarima, noseć karbitnu svjetiljku u rukama prolazili podzemne mokre i blatne prolaze, gdje se čovjek ni na pola ne može uspraviti, kad smo se iskreno i bez posrednika razgovarali s tim radnicima i zanimali se za njihov posao, njihove potrebe i njihove brige, izgledalo nam je tu i tamo, da se je u očima tih dobrih ljudi, tih izvrsnih radnika, pojavila suza. Vrhunac svega je pak bio čas, kad smo zajedno s njima sjeli na skrajnjoj točci rova i razgovarali o njihovom poslu i kad su nam oni sami mogli reći, kako su danas zadovoljni, jer je već mnogo u ovu godinu dana učinjeno i da se nadaju, da će još mnogo više biti za njih učinjeno.

Ulaz u rudnik

Preko dva sata zadržali smo se među njima i ti će nam časovi ostati u trajnoj uspomeni. Kad smo se na odlasku opraštali od tih dobrih »podzemnih« ljudi, čiji je »Spremni« tako iskreno i prijateljski zvučio, bili smo oduševljeni s tim našim radnicima, obećali smo im da ćemo i druge poslati k njima, da upoznaju njihov posao, njihovu muku i njihove opasnosti, pa će onda i svi drugi znati cijeniti taj najteži i najopasniji posao, na kojem rade najidealniji, najhrabriji i najoduševljeniji naši hrvatski radnici.

Njihove su se oči sjajile od radosti, kad su konačno na rastanku saznali tko smo i zašto smo došli, i kad smo im priopćili Poglavnikovu želju i zapovjed, da svi ustaški dužnostnici moraju ići što više među narod, što više među seljake i radnike, što više među naš mali pošteni svijet, da se upoznaju s njihovim potrebama, s njhovim bolima i radostima. Rekli smo im, da će se čitav ustaški rad u buduće temeljiti na tome, da se što više dođe u dodir s malim ljudima i da se neposredno, bez ikakvih posrednika i nametnika, ustaški dužnostnici upoznaju i s našim krajevima i s našim ljudima i s narodnim potrebama. Jer, samo onda, ako će državni i ustaški dužnostnici upoznati pravi i nepatvoreni narodni zivot, moći će i pravilno i pošteno izvjestiti Poglavnika o svim potrebama i samo će onda Poglavnik moći provesti sve ono, što je najžurnije i najpotrebnije i što se danas, u ovo ratno doba može provesti. A hrvatski su rudari i te kako svijesni, da se ovaj čas još ne može sve provesti, nu svijesni su toga, da se o njima, o njihovim obiteljima i o cjelokupnim njihovim potrebama vodi računa i da će Poglavnik, kad dođe čas, provesti sve ono, što se po ustaškim načelima za hrvatskoga radnika mora provesti.

Svi ti naši dragi rudari, ti »podzemnjaci« neograničeno vjeruju u Poglavnika i u ustašku državu, svi su oni spremni podnijeti sve moguće žrtve. Spremni su tim više, kad vide, da je nastalo novo doba, da se Ustaška Hrvatska za njih zanima, jer ih ustaški dužnostnici posjećuju u njihovim rovovima. Završujemo riječima jednog rudara, oca mnogobrojne obitelji: »Znali smo, da se ustaše ne boje puške, a sad vidimo, da se ne boje ni rudničke vode ni rudničkog blata, da se ne stide stisnuti zamazanu od ugljena žuljevitu radničku ruku«.

Naši će se svijesni hrvatski rudari osvjedočiti, da ustaše vode brigu o njima i da će i njima svanuti dani, koje su si do sada samo u svojim željama i mašti zamišljali, jer za to jamči Poglavnik, prvi radnik ustaške Hrvatske.

MIJO BZIK

IZ PROŠLOSTI ustaškog pokreta

Udar na „Hrvatski Domobran“

(Potraga za ustaškim povjerenicima)

U tiskari smo primjetili neke čudne tipove. Obaviješteni smo, da se takvi tipovi nalaze i pred tiskarom, a brzoglasno je saopćeno, da se slični tipovi kreću također pred zgradom na Jelačićevom trgu i na Kaptolu, gdje da su se sakrili među mesarske »šande«. Dobro, dečki na oprez! Još malo i list je morao izići iz stroja. Vjerojatno će ga odmah ugrabiti. Treba se poslužiti varkom. Jedan od nas došao je važno iz male sobice gdje se vrše ispravci i saopćio drugima, da se zbog kvara na stroju večeras ne može list tiskati, nego tek sutra u jutro, pa da možemo sada otići. Jedan od tipova je to čuo, zapitao obližnjeg slagara da li je to istina, našto mu je slagar potvrdio. Svi koji su bili zaposleni kod ispravljanja (korekture i revizije) oprostili su se i izašli iz zgrade. Za nekoliko nam je časaka javljeno, da »blokade« više nema. Prema tome, akoprem se nismo nadali, naša je varka uspjela.

U tili čas nahrupismo ponovno u tiskaru i velik dio već gotovog prvog izdanja sretno je izvežen iz zgrade, te putem predan omladincima koji su ga raspačavali. Tada smo poslali obvezatne primjerke na državno odvjetništvo, od koga smo bili brzo dobili odluku o zapljeni, a redarstvenici su jurili kao ludi po gradu, proganjajuć i hvatajuć prodavače. Međutim je već bilo prekasno, jer je cijela naklada gotovo bila rasprodana, a cijelim je gradom raslo iz časa u čas oduševljenje čitatelja. Pobrinuli smo se također, da povjerenici iz pokrajine dobiju svoj dio i da se odmah zatim raziđu na sve strane. Tako je uspjelo još i ovaj broj prokriomčariti, po posljednji put, u prvom izdanju.

Vojin Maksimović neumorno je tragao za urednikom »Hrvatskoga Domobrana« i za još nekim povjerenicima, koji da su provodili u Hrvatskoj tajnu organizaciju i dijelili plave domobranske košulje, kape i promičbeno gradivo.

Redarstvo je napose tražilo povjerenike u osječkoj i varaždinskoj Oblasti. Povjerenik u varaždinskoj Oblasti, sada već pokojni ustaša Đuro Sabo, najstrašnije je bio optužen. I dok ga je redarstvo tražilo na sve strane, on je lijepo mirno razgovarao u Zagrebu ili se je zadržavao kod nekih svojih prijatelja u Koprivnici.

Na putu od tiskare do Kaptola, uvečer na 12. prosinca, teklić nam je javio, da je redarstvo još uvijek u zasjedi na Kaptolu kod mesarskih stolova. Čeka i vreba dok dođe iz tiskare »crno« izdanje. Da se malo našalimo? Zašto ne! Dogovoreno — učinjeno. Putem smo se navratili u prostorije na Jelačić trgu broj 6, kuda je bio povraćan poštom sav onaj »Hrvatski Domobran«, drugog »bijelog« izdanja, kojeg ljudi ili organizacije nisu primale, ili pak bi ga pojedina pošta jednostavno slala natrag uz opasku »Ne prima«. U tim smo prostorijama nas nekolicina uzeli svaki po omot »Domobrana« i otputili se na Kaptol, praveć se da ništa ne znamo o zasjedi. Jedva smo ušli u sobu »Katakomba«, nahrupiše četiri detektiva i nekoliko stražara kroz vrata u našu sobu. U sobi je bilo desetak mladića, koji su čekali nove vijesti i bili pri ruci za slučaj koje potrebe. Misleći da su uhvatili velik plijen, uz obićajene riječi »U ime zakona«, baciše se na one omote »Domobrana«, nu kad opaziše o čem se radi, bijes ih je spopao. Mi smo im se slatko smijali, zadovoljni što smo ih po drugi put danas ovako lijepo nasmicali. Da slika bude potpunija, upravitelj lista pokazao je jedan primjerak »crnog izdanja« uz riječi: »»Ovo je jedini primjerak, koji ostaje u uredništvu i koji nam ne smijete oduzeti«.

Baciše se na premetačinu i na pitanja. Najviše se je pitalo o oružju, o košuljama, o Đuri Sabo-u iz Koprivnice i o nekim drugima. Razumije se, da nitko od prisutnih nije mogao dati odgovor na ovako dragocjena pitanja!

Plijen bijaše vrlo obilan: nekoliko blokova za prikupljanje oglasa, jedan popis knjižara i drugih prodavača novina u Zagrebu, te popis vanjskih prodavača. Najvažniji plijen, koji su također ponijeli sobom, bio je jedan dopis uprave »Domobrana« Gradskoj štedionici u Zagrebu, u kojem se izvješćuje, da je njezin oglas uvršten u »Hrvatski Domobran, te nekoliko brojeva zaplijenjenog izdanja »Starčevića«, koji su brojevi ostali pohranjeni za potrebe uredništva i uprave. Nakon izvršene premetačine htjeli su i sve prisutne pregledati, nu tu je došlo do oštrih riječi i podhvat je samo djelomično uspio. Nešto oko 10 sati završen je taj pohod na prostorije »Domobrana«, pa u nestašici drugog »antidržavnog« gradiva, odvedoše sobom upravitelja lista »Hrvatski Domobran«, kojeg još iste noći, nakon svestranog »cijeđenja« a na zagovor dra Ante Pavelića, pustiše na slobodu.

Drugi takav podhvat uslijedio je iste noći u stanu tajnika Saveza Hrvatske pravaške r. mladeži. U odsutnosti tajnika pregledan je stan, te su pronašli i sobom ponijeli neki nacrt Poslovnika za Savez H. P. R. O.

Vojin Maksimović se nije s tim progonima zadovoljio. Ne našavši željenoga i sanjanoga »antidržavnog« gradiva, **odredio je, da se i kod svih srednjoškolaca u Zagrebu obave premetačine. Te su premetačine obavljene na taj način, da su đaci jednoga razreda iznenada bili pozvani u ravnateljstvo, a za to su vrijeme detektivi u dotičnoj sobi pretražili knjige, bilježnice i uopće sve što su u đačkim klupama našli.** Sve te premetačine obavljene su u odsutnosti đaka i bez svejdoka. Razumije se, da su na taj način pojedinom đaku mogli podmetnuti sve što su htjeli.

Na sve ove progone, na sve ove izazove beogradskih silnika u vojničkoj odori, muški je ponovno odgovoreno u već spomenutom 5. broju »Hrvatskog Domobrana«, koji je međutim bio još strašnije okljaštren nego dosadanji brojevi. Zaplijenjena je cijela druga stranica, te je za ruglo ostao tek veliki naslov »Uzalud!« Nadalje je zaplijenjen članak na trećoj stranici pod naslovom »Vojna diktatura nas ne plaši«, pa zatim na dnu stranice geslo »Hrvatskog Domobrana«, to jest stihovi S. S. Kranjčevića! I tu je za ruglo ostao tek potpis velikog pokojnog hrvatskog pjesnika. Nadalje su na 4. stranici zaplijenjeni članci »Narod golubinje ćudi«, i »Bojkot i revolucija«, te na koncu članak na 5. stranici pod naslovom »Robovati više ne ćemo«, te dio izvještaja

sa pohoda mladosti na grobove žrtava 5. prosinca.

Inače, kome je dopro u ruke Domobran »crnoga« izdanja, taj je imao što čitati. Već naslovna stranica je veoma značajna: slika prikazuje mladoga ustašu-domobrana sa zastavom u ruci, kako je čvrsto stao na vrat nemani, koja navaljuje na Hrvatsku. Ispod te slke nalaze se slijedeći stihovi:

»Domovini, kad zaprijeti
grdna neman da je zatre,
Domobran će već umijeti
bijesnu glavu da joj satre«.

U ovome duhu bili su i svi drugi spomenuti članci, koji su uglavnome ili odgovor na beogradski izazov sa postavljanjem župana-pukovnika i na sve ono, što je još Beograd spremao hrvatskome narodu.

Međutim je u Zagrebu održana dne 16. prosnca velika hrvatska skupština »Vlaške ulice«, na kojoj je dr. Ante Pavelić dao dostojan odgovor beogradskim silnicima na sve njihove izazove, a ujedno je dao i poznatu izjavu o politici »Vlaške ulice«, zbog čega su mnoge židovske novine bile napadale dra Pavelića i njegove sumišljenike. Vrlo je zanimiv i članak Poglavnika u godišnjaku »Pravaš« za godinu 1929., koji je izašao pred Božić 1928. a u kojem je rečeno i ovo:

»Navršuje se crna desetgodišnjica. Crnih je to bilo deset godina za Hrvatsku. Što će biti poslije toga? To je u rukama Božjim, ali prema onoj: čovječe pomozi si sam pa će ti i Bog pomoći, moramo uložiti sve sile, svaku žrtvu, da poslije ove desetgodišnjice, crne i žalosne, dođu svijetli i sretniji dani. Kad bude odluka pala, trebat će svaki Hrvat ispuniti svoje »deržanstvo«.

*

Progoni se u Hrvatskoj nastavlja-ju. Traganje za povjerljivim ustaškim dužnostnicima koji su djelovali u pojedinim krajevima, započelo je neumorno. U Ludbregu je uhićen ustaša Gjuro Sabo, povjerenik za varaždinsku županiju. **Sabo je podvrgnut najstrašnijim mukama sa strane oružnika, koji su ga po najvećoj zimi svezana vodili nekoliko dana u kolima od sela do sela i suočivali ga sa pojedinim seljacima. Gjuro Sabo, jedan od najboljih i najvjernijih sljedbenika dra Ante Pavelića, usprkos svih strašnih muka, nije odao ni najmanje sitnice, već je strpljivo podnosio zlostavljanja i mirno čekao na razvitak dogođaja.** Nakon nekog vremena predan je u uze sudbenog stola u Varaždinu, gdje je u istražnom zatvoru odsjedio punih 8 mjeseci. Istodobno je bio uhićen jedan povjerenik rodom iz Gjurgjevca i jedan iz Sv. Ivan Žabna, koji su zajedno s još nekim drugim borcima sjedili po nekoliko mjeseci u uzama sudbenog stola u Bjelovaru.

»Čizma« je nemilosrdno gazila po Zagrebu i Hrvatskoj. Iz dana u dan dolazali su novi nalozi iz Beograda, prema kojima se je imalo u Hrvatskoj sve više vršiti progone i pripremati tlo za ono, što je Aleksandar spremao za 6. siječnja dojduće godine. Međutim i sa strane Ustaškog pokreta radilo se je sve jače.

Beograd je istodobno s novim progonima izmišljao i nove kojekakove vijesti o tobožnjim pregovorima za sporazum. Iz Zagreba se je odgovaralo da to nije istina i da to Beograd širi samo radi toga, da zavara strani svijet, koji je Aleksandru preporučio, da se sporazumi s Hrvatima, jer da inače o tako potrebnom zajmu nema ni govora. Istina je bila, da je Aleksandar već potajno spremao proglas za diktaturu, koju je naumio proglasiti na sam srpski Božić, da tako razveseli svoje vjernike i »vaskoliko« srpstvo. To se je u Hrvatskoj već šaputalo, a pronijele su se vijesti, da će novi predsjednik vlade, to jest vojničko-diktatorske, biti jedan general. Iz Srbije se je poručivalo, da bi moglo zaista doći do takvog rješenja i to — »na želju Hrvata!«

I sad je opet nastalo uobičajeno novinsko podvaljivanje o tobožnjim svađama među strankama vlade, o nekim raskolima, o strujama unutar vladajućih stranaka, o tobožnjim oštrim zahtjevima Davidovića, koji onda nakon dva dana opet popušta. Počelo se je pisati, da će novu vladu sastaviti ovaj ili onaj, da će to biti vlada trojke, četvorke, petorke i slično. Sve se je to činilo zbog toga, da se vlasi ne dosjete, to jest da se do posljednjeg časa prikrije ono, što Aleksandar sprema.

Međutim dolazi vijest, da je 17. prosinca raspušteno Hrvatsko srednjoškolsko društvo »Mladost«, a 19. prosinca da su neki od uhićenih mladića sveučilištaraca predani sudu, od kojih da su opet neki pušteni na slobodu. Na 22. prosinca vladina komisija mijenja zakon o tisku, koji je — sve u duhu tobožnjih pregovora za sporazum — u velike pooštrio.

Na badnjak u večer dolazi u kavani »Corso« do atentata na poznatog doušnika i međunarodnog zlikovca Grauera. Žuto se novinstvo (napose »Jutarnji List«) uzrujava, jer da u Jugoslaviji još nisu sve druge mogućnosti iscrpljene! Zbog toga atentata bude uhićen jedan omladinac, koji je kasnije osuđen na 15 godina tamnice.

(Bz)

Ustaške jedinice polaze u borbu

L I J E P A N A Š A

Ustaški Senj svibanjskim žrtvama

U najsvečanijoj pobožnosti proslavljen je 9. svibnja 1942. u gradu Senju. To je dan tužne petgodišnjice palih ustaških Ličana na senjskom pločniku od puške srpskih oružnika. To je blagdan grada Senja i dragi spomen na sve velike hrvatske žrtve, koje je hrvatski narod doprinesao na oltar za svoje oslobođenje i svoju nezavisnost.

Tog dana u jutro u crkvi sv. Franje, hrvatskom i senjskom Pantheonu, u grobnici slavnih Uskoka, služena je svečana sv. misa. Prisustvovala je sva senjska mladež i mnogobrojno građanstvo. Iza mise je obavljeno opijelo nad ukusno ukrašenim katafalkom.

U taj isti čas obasipano je mjesto pogibije gospićkih žrtava na glavnoj gradskoj ulici »Potoku« također cvijećem. Ostatci puščanih pogodaka na kući trgovca Vukušića također su iskićeni vijencima, dok je na središnjem mjestu kuće prostrta hrvatska zastava. Pod njom se krije još neotkrivena spomen-ploča od mramora, koju podiže Senjska Ustaška Mladež, izvršujući time među prvima svoj prvi zaključak stvoren na svečanoj sjednici I. godišnjice Nezavisne Države Hrvatske od 9. travnja ove godine.

Kad su se sve postrojbe postavile u počasni stav nad mjestom žalosti, gradska je glazba odsvirala posmrtnu koračnicu. Odmah zatim je Ustaška Junakinja s povišenog mjesta krasnoslovila pjesmu Vladimira Jurčića: »Senjskim žrtvama«, a onda je zbor odpjevao osjećajnu i precizno izvedenu Lovrićevu tužaljku pod vodstvom prof. Krmpotića. I ponovno jedan ustaški pripadnik recitira pjesmu svog druga, da zanosnim riječima zamjenik stožernika Ustaške Mladeži, maturant Vukušić Josip, obnovi nezaboravne časove žalosne prošlosti, osudi gnjusan zločin nad hrvatskim mladićima i pokaže na ovo mjesto kao najdragocjeniji spomenik u gradu Senju.

Dok su se zvukovi »Lijepe naše«, odsvirane od gradske glazbe razlijegali ulicama grada Senja, svetim poštovanjem u počasnom stavu bile su uprte oči svih prisutnih u stožernika, koji je polagano otkrivao hrvatsku trobojku s ploče, i pred očima mnoštva, na svibanjskim zrakama sunca na zapadu, zablistaše zlatna slova s mramorne ploče:

ČUJ RODE! 9. svibnja 1937.
Vjekovnog Smo Velebita Ponosna Djeca, Što Svibanjskog Divnog Dana Dohrlismo Na Obale Hrvatskoga Mora U Pohode Senju Kamenomu. I Dok Razdragani Klicasmo: Živila Hrvatska, Smrtne Nam Cijevi Iz Nebratske Ruke Zagušiše Riječ I Dah.
Nikola Bevandić — Katica Tonković — Pero Frković — Franjo Jelača — Jakov Milković — Tomo Nikšić — Mate Smolčić.
9. svibnja 1942. Prve Godišnjice
NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE
Doprinosima Senjskih Građana
podiže
SENJSKA USTAŠKA MLADEŽ

Nad mramornom pločom uzdiže se u mramoru uklesan ustaški grb s lovor-vjencem i žaruljom, koja će crvenim svjetlom i u noći biti svjedok njihove žarke ljubavi za domovinu te simbol trajne zahvalnosti Senjana i Senske hrvatske mladeži. Ispod ploče bit će poredano, zauzimanjem gradskog magistrata, 7 kamenova zalivenih njihovom krvlju u obliku križa.

Tako je grad Senj dobio odista vrijedan spomenik njegovih tradicija, njegove borbe, njegovih žrtava za Poglavnikovu Hrvatsku i hrvatski narod.

Pod zvukovima ustaške himne raziđoše se postrojbe mladeži i naroda sa svetim čuvstvom pobožnosti i dubokog poštivanja ponosni na današnji dan.

Senjske žrtve — s nama su!

Žrtve krvavog izbora u Bošnjacima

Naše ravno Posavlje više je puta zasvjedočilo svoj borbeni duh. Jedan su takav primjer borbenosti krvavi saborski izbori u selu Bošnjacima prije 45 godina.

Koncem prošlog stoljeća vladao je u Hrvatskoj zloglasni ban Khuen-Hedervary, koji je godine 1897. raspisao saborske izbore. Za kotar Županju održani su izbori 22. svibnja 1897. u Bošnjacima gdje se tada nalazilo sjedište kotarskog suda. Vladin kandidat bio je dr. Josip Šilović, a kandidat oporbe bio je hrvatski rodoljub dr. Djuka Kovačević, odvjetnik iz Đakova. Narod je bio sav protiv mađarona Šilovića, o čemu su bile i vlasti osvjedočene, te je kotarski predstojnik Babić (rodom iz Bošnjaka) upotrebio sve mjere kako bi ugušio ovo narodno raspoloženje za oporbu, a protiv Šilovića. I ako je bila sva sila oružnika na dan izbora u Bošnjacima ipak je Bošnjačanima uspjelo prirediti veliku povorku kroz selo pod hrvatskom zastavom. Župnik Martin Firinger i jedan sudski pisar dogovore se kako će Babića prevariti i doći pred svoga zastupnika s narodom na kraj sela. Poslije podne dan je znak crkvenim zvonom na večernju službu Božju. Kada se skupilo cijelo selo, povede župnik veliku procesiju do kapelice na kraju sela. U procesiji je nosio sudski pisar hrvatsku zastavu.

Čim je narod stigao do kraja sela započelo je pjevanje rodoljubnih pjesama, na koje je naišao i sam Babić vozeći se kolima iz Županje. Njegova pojava bila je dosta, da se izazove narodni gnjev. Netko je bacio komad cigle na obližnju staru »suvaru« (mlin) s koje je pao crijep. Babić se pobojao napadaja i izda nalog oružnicima, da pucaju u goloruki narod. Oružje je izvršilo svoju kobnu zadaću i za kratko vrijeme ležalo je na travi sedam mrtvih i oko pedeset ranjenih. Bilo je i više ranjenih ali su pobjegli, da ne padnu oružnicima u ruke. Mrtvi su ostali ovi: Marko Aleksić, Luka Eržić, Josip Babogredac, Ivan Lešić, Ivan Kljajić, Josip Lukšić i Agneza Balentović. Žrtve su pokopane na seoskom groblju, gdje i danas počivaju njihove kosti.

Od učesnika i začetnika ove izborne procesije još je jedini na životu bivši sudski pisar Ilija Galović, koji je danas časni starac i gostioničar u Županji. On je zbog sudjelovanja morao zauvijek ostaviti svoje rodne Bošnjake i činovničko zvanje, jer je osuđen na trajni gubitak službe. Također je povodom ovih događaja i kotarski sud prenesen u Županju, gdje je i danas.

Slava bošnjačkim žrtvama!

I. MARKOVIĆ

IZ USTAŠKIH REDOVA

IZ BJELOVARA

Ovih dana je na svečan način obavljena prisega ustaških dužnostnika područja Ustaškog stožera Bilogora, koji su nedavno imenovani od Glavnog Ustaškog Stana. U devet sati u jutro sakupili su se svi ustaški dužnostnici u Hrvatskom Domu, odakle su na čelu s glazbom, te predvođeni stožernikom Stjepanom Pižetom i izaslanicima iz Zagreba, krenuli u povorci do župne crkve, gdje je odslužena sveta misa. Nakon toga vratili su se u povorci u Hrvatski Dom, gdje se održala svečana prisega. Stožerni pobočnik održao je prisutnim ustaškim dužnostnicima govor o unutarnjem ustrojstvu pokreta, Nakon toga je stožernik Stjepan Pižeta govorio o svetim dužnostima dužnostnika Ustaškog pokreta, te ih je nakon toga zaprisegnuo. Bio je to svečan trenutak, kada su prisutni dužnostnici prisegli vjernost Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Na licima sviju zrcalila se čvrsta volja i odlučnost, da rade u pokretu zdušno i požrtvovno, a sve za Poglavnika i procvat svoga kraja. Nakon izvršene prisege govorio je logornik logora Bjelovar, nakon čega je odpjevana državna i ustaška himna.

IZ VIROVITICE

Na dan 12. svibnja održana je zadušnica za pokojnog ustašu Josipa Begovića, koji je umro mučeničkom smrću od ruke bivših ugnjetavača hrvatske slobode u beogradskoj glavnjači na dan 12. svibnja 1934. godine. Kako je pokojni Josip Begović rodom iz Virovitice, gdje je polazio školu i gdje je odrastao, bio je vrlo obljubljen među građanstvom, a pogotovo među drugovima, zato se svake godine održava zadušnica za pokojnog Begovića. Tako je i ove godine održana svečana zadušnica u ovdašnjoj župnoj crkvi uz prisustvovanje svih državnih, vojničkih, ustaških i građanskih vlasti te mnogobrojnog građanstva. Za vrijeme zadušnica Hrvatsko pjevačko društvo »Rodoljub« pjevalo je hrvatski requiem od Tropša.

IZ ZAGREBA

U nedjelju 17. o. mj. održana je u Donjoj Stubici—Oroslavlje svečana prisega dvije stotine novih pripadnika Ustaške pripremne bojne. Stožernik Velike župe Prigorje pukovnik Zvonimir Kovačević održao je tom prilikom govor, a nakon prisege izrazio svoje zadovoljstvo zbog velikog odaziva naroda, koji je dnevno u sve većem broju upisuje u Ustaški pokret.

Zatim je održan svečani mimohod, na kojem se ponovno iskazala svijest naroda, koji je oduševljeno klicao Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

IZ KARLOVCA

Ovih dana priredila je ispostava Državnog izvještajnog i promičbenog ureda u Karlovcu proslavu dana »Ustaške misli«. U okviru ove proslave održat će se u 9 sati u jutro otvorenje izložbe »Ustaški pokret u knjizi«. Uz to je bilo otvorenje paviljona s izdanjima o Ustaškom pokretu kraj velike kavane u Karlovcu. Ovdje su bile izložene mnoge knjige i tiskopisi, koji su izašli za vrijeme djelovanja Ustaškog pokreta u ustaškoj Hrvatskoj. U okviru ove proslave bilo je održano javno zborovanje u vrtu doma Ustaške mladeži na kojemu su održali govore Povjerenik u Glavnom ustaškom stanu Grga Pejnović, ministar udružbe dr. Lovro Sušić, pročelnik Državnog izvještajnog i promičbenog ureda dr. Vilko Rieger, Veliki župan Velike župe Pokuplje dr. Viktor Gutić i stožernik Marko Ivić.

Povodom ovih svečanosti u Karlovcu predstavnici državnih i samoupravnih ureda u Karlovcu sakupili su svoje činovništvo u uredu u nedjelju 17. o. mj. u 10 sati prije podne, a odavde su krenuli u vrt doma Ustaške mladeži na zborovanje.

IZ POŽEGE

Ustaški rad u Požegi i okolici provodi se živo. Novi dužnostnici zalaze u sva naša sela i tumače narodu ustaška načela, a ujedno se provodi i učvršćuje sama organizacija. Nedavno su održani sastanci u selima Ljeskovici i Ruševu. Tu su narodu govorili logornik Petričević, logorni pobočnik za promičbu Đurić i taborni pobočnik iz Požege Lerman. Logornik je održao sastanak s dužnostnicima tabora Pleternica.

U nedjelju je održan nada sve uspjeli sastanak u Vilić-selu, gdje su govorili logornik Petričević, logorni pobočnik Zima i Ivan Klarić, postolar iz Vilić-sela. Narod je s veseljem i oduševljeno slušao razlaganja. Tom zgodom je i obnovljen rad Ustaške mladež za tabor Vilić-selo.

U gradu Požegi tabor je završio i proveo s uspjehom upis pripadnika u Ustaški pokret i uskoro će se održati veći sastanak zajedno s posvetom Ustaškog doma.

Na području cijelog logora reorganizirano je raspačavanje »Ustaše« i ostalih promičbenih izdanja, te cio promičbeni rad.

IZ DOBOJA

Ovih je dana u Doboju zabilježena još jedna divna manifestacija Poglavniku, Nezavisnoj Državi Hrvatskoj i Ustaškom pokretu, u kojoj su uzeli učešća svi slojevi građanstva Hrvati katolici i muslimani, kojeg je dana obavljena svečana prisega Ustaškom oslobodilačkom pokretu.

U 17 sati, na čelu s vojničkom glazbom, stupala je ponosno i hrabro Ustaška mladež s Ustaškom željezničkom vojnicom od Doma Dra Ante Pavelića do željezničke postaje klićući i manifestirajući svom Poglavniku, Ustaškom pokretu i Hrvatskoj, a vojnička glazba je svirala hrvatske koračnice. Pred Domom Dra Ante Pavelića bilo je sve pripravno za polaganje prisege. Ispred vojničke vlasti ovom svečanom činu je prisustvovao pukovnik Majetić sa ostalim višim častnicima, a Ivan Softa je zastupao Glavni Ustaški Stan u Zagrebu, te predstavnici građanskih oblasti. Prije polaganja prisege održao je govor logornik Marijan Hrvač. U svom je govoru obilježio značaj i načela Ustaškog pokreta. — Prisegu je obavio logornik Hrvač, koju su položili Hrvati katolici, a zatim Hrvati muslimani, koji su i ovog puta pokazali svoju veliku hrvatsku svijest, te vjernost Hrvatskoj, Poglavniku i Ustaškom pokretu.

Nakon ovog svečanog čina, vojnička glazba je odsvirala hrvatsku državnu i ustašku himnu, a od strane pristutnih nastale su spontane i oduševljene manifestacije Poglavniku, Hrvatskoj i Hrvatskom ustaškom oslobodilačkom pokretu. Logornik Marijan Hrvač se nakon toga zahvalio svim prisutnima na ovim divnim nacionalnim manifestacijama i prisutne pozvao, da budu uvijek za Poglavnika i Dom, na što su prisutni uzvratili: Spremni!

IZ SAMOBORA

Na Spasovo je održan u velikoj dvorani Hrvatskog doma sastanak Pripremne bojne kotara Samobor. Sastanku je prisustvovalo veoma mnogo ljudi, a govorio je stožernik.

T J E D N I P R E G L E D

U domovini

— Po nalogu Führera velikog Njemačkog Reicha zahvalio se je njemački poslanik predsjedniku hrvatskog državnog sabora na željama, koje je prigodom godišnjice Führerova rođenja uputio njemu i njegovom narodu. Tom je zgodom preuzvišeni Kasche, njemački poslanik, pozdravio predsjednika hrvatskog državnog sabora srdačnim riječima ističući, da je po nalogu Führera došao, da se predsjedniku hrvatskog državnog sabora zahvali. Predsjednik hrvatskog državnog sabora Doglavnik Marko Došen odgovorio je preuzvišenom Kascheu slijedećim riječima:

»Preuzvišenosti! Vašim cijenjenim posjetom ukazujete mi kao predsjedniku Hrvatskog državnog sabora osobitu čast. U vašoj cijenjenoj osobi, Preuzvišenosti, mi gledamo našeg dobrog i iskrenog prijatelja hrvatskog naroda i Nezavisne Države Hrvatske te želimo, Preuzvišenosti, da se među nama uvijek ugodno osjećate. Zahvaljujem Velikom Führeru i vama na svemu što ste učinili za hrvatski narod i želim vam da još mnogo, mnogo godina provedete kod nas. Pozdravljam vas srdačnim i iskrenim pozdravom: Sieg! Heil! — Heil Hitler! I još jednom: dobro došli! Za dom spremni!«

Preuzvišeni Siegfried Kasche zadržao se zatim u dugom i srdačnom razgovoru s predsjednikom Markom Došenom i prisutnim odličnicima, s kojima je dodirnuo razna pitanja prirodnog i političkog značaja, koja zanimaju naše dvije zemlje. U toku razgovora Preuzv. Kasche razgledao je sa zanimanjem spomen knjigu Hrvatskog državnog sabora, koja je remek-djelo poznatog hrvatskog slikara Kristijana Krekovića. U njoj se nalaze umjetnički izrađene miniaturne slike Otca Domovine dra Ante Starčevića, zatim Poglavnika i predsjednika Marka Došena. Ispod slika su tekstovi njihovih misli o saboru pisani zlatnim glagolskim slovima.

— Poglavnik Nezavisne Države Hrvatske primio je zahvale od Cara Viktora Emanuela, vojvode od Aoste i grofa Ciana.

Preuzvišenosti
Ante Pavelić
Poglavnik Hrvatske
Zagreb

Zahvaljujući Vam, Poglavniče, na ljubeznom pozdravu što ste mi ga upravili prigodom godišnjice osamnaestoga svibnja, izrazujem najtoplije želje za napredak Nezavisne Države Hrvatske u znaku Krune kralja Zvonimira i za Vašu osobnu sreću.

VIKTOR EMANUEL

Preuzvišenosti
Ante Pavelić
Poglavnik Hrvatske
Zagreb

Vojvodkinja i ja iz duše cijenimo izraze odanosti i lojalnosti, koje ste izvolili upraviti nama u ime svoje i u ime hrvatskoga naroda prigodom godišnjice osamnaestoga svibnja. Podpuno sam uvjeren, da će kruna kralja Zvonimira kao znak uskrsle nezavisnosti Hrvatske, ponovno zasjati sjajem živog svjetla na putu uspona po kome ide hrvatski narod pod Vašim čvrstim vodstvom.

AIMONE AOSTA — SAVOJSKI

Preuzvišenosti
Ante Pavelić
Zagreb

Hvala Vam, dragi Poglavniče, na prijateljskim izražajima, koje ste mi izvolili upraviti prigodom prve godišnjice rimskih ugovora. Pridružujem se od srca željama, da se duh talijansko-hrvatske uzajamnosti, s kojim su ovi ugovori i zaključeni, nastavi i u budućnosti, da se tako čim više učvrste veze, koje spajaju naša dva naroda. S prijateljskim pozdravima.

CIANO

U svijetu

— Führer velikog Njemačkog Reicha zahvalio se hrvatskoj pješačkoj pukovniji odavajući priznanje hrvatskoj vojsci. U hrvatskoj pješačkoj podijeljeno je 128 odlikovanja Željeznim Križem drugoga razreda. Na čestitku koju je hrvatska pukovnija poslala Führeru povodom njegovog rođendana stigla je ova zahvala:

Zapovjedniku hrvatske pojačane 369. pješačke pukovnije

Brzojavka od 21. IV. 1942. u 21.50 sati.

Zahvaljujem Vama i Vašoj hrabroj pukovniji na čestitkama, koje ste mi uputili na moj rođendan.

Znam, da će Hrvati, koji se bore u mojoj vojsci i nadalje vršiti svoju dužnost.

Adolf Hitler, v. r.

Njemačko priznanje hrvatskom domobranstvu

Prigodom godišnjice osnivanja Nezavisne Države Hrvatske, te dolaska prve njemačke oklopljene divizije u Zagreb, istaknuo je zapovjednik te divizije general-bojnik Kühn taj značajan događaj u dnevnoj zapovijedi:

»Te večeri — ističe — pružio sam, kao zapovjednik vojske, koja je stigla u Zagreb ruku Vojskovođi Kvaterniku. Nas pripadnike 14. oklopljene divizije osobito veseli, što hrabri hrvatski vojnici danas stoje s nama rame uz rame na našem odsjeku bojišta, u borbi proti boljševičkog neprijatelja. Heil Hitler«.

S ratišta

— Vrhovno zapovjedništvo njemačke vojske izjavljuje potankosti o vođenim bitkama za Kerč.

U prvom jurišu probijen je žilavo branjeni, jako izgrađeni i jako u dubinu raspoređeni položaj kod Parpaca, a u toku te borbe kao i progona neprijatelja, opkoljena je i uništena glavna snaga neprijateljskih oružanih sila. Bitka, koja je na taj način završena, dovela je do toga da su uništene tri sovjetske vojske sa 17 divizija strijelaca, tri brigade strijelaca, dvije divizije konjaništva i četiri oklopljene brigade.

Osim vrlo visokih krvavih gubitaka neprijatelj je izgubio 149.256 zarobljenika, 258 tankova, 1133 topova i nepreglednu količinu ostalog ratnog materijala. Samo razbijeni ostatci neprijatelja mogli su stići na suprotnu obalu morskoga tjesna.

U zračnim borbama izgubio je neprijatelj 323 zrakoplova.

U vodama oko poluotoka potopljeno je 16 brodova s ukupno 13.600 brt., jedan manji brod za traženje mina i 21 manji brodić napadajima iz zraka. 10 drugih brodova srednje veličine teško je oštećeno zgoditcima bombi.

Kao što je njemačko izvješće u četvrtak saopćilo, neprijatelj je 20. svibnja na prostoru Harkova izgubio opet 65 oklopljenih kola, tako da se je cjelokupan broj oklopljenih kola, koja su od 12. svibnja uništena na ovom borbenom prostoru, sada povisio na 501 oklopljena kola.

Ako tome pribrojimo 258 oklopljenih kola, koja su uništena na poluotoku Kerču, vidimo, da su boljševici u posljednjih 13 dana samo na južnom odsjeku istočnog bojišta izgubili 759 oklopljenih kola djelovanjem njemačkog oružja.

Tome valja dodati još 220 oklopljenih kola, koja je njemačko zrakoplovstvo uništilo ili teško oštetilo tako, da je neprijatelj u toku posljednjih borbi pretrpio neobično oslabljenje svojih oklopljenih snaga.

U prostoru Harkova odbijene su daljnje neprijateljske navale izvršene masovnim snagama. Pri tome je jučerašnjega dana opet uništeno 80 neprijateljskih bojnih kola. Njemačko je zračno oružje izbacilo iz borbe daljnja 31 bojna kola i preko 550 vozila svake vrste. Time se broj bojnim kolima od početka ove bitke povisio na 447.

Službene vijesti Ustaškog pokreta

IMENOVANJA USTAŠKIH DUŽNOSTNIKA NA PODRUČJU STOŽERA BILOGORA

(Nastavak.)

Garešnica:

Logornikom: Vladimira Štergera, stud. veterine iz Garešnice. Logornim pobočnicima: Tomu Rogulja, seljaka iz Kaniške Ive; Ivicu Kovačevića, učitelja iz Pašijana; dra Vilima Brotschneidera, sudca iz Garešnice; Miju Kolića, seljaka iz Kaniške Ive.

Tabornikom: Ivana Babića, seljaka iz Kapelice. Tabornim pobočnicima: Dragutina Mražovića, mehaničara; Petra Kežmara, radnika iz Garesnice; Matu Hercega, činovničkog vježbenika iz Garešnice; Ivana Marića, seljaka iz Palešnika.

Berek:

Tabornikom: Franju Skendera, seljaka iz Nove Ploščice. Tabornim pobočnicima: Stevu Krnjaka, seljaka iz Nove Ploščice; Ivana Antolića, seljaka iz Stare Ploščice; Nikolu Batrenjeka, seljaka iz Nove Ploščice; Matu Puškarića, seljaka iz Gornje Garešnice.

Veliki Zdenci:

Tabornikom: Stjepana Račana, seljaka iz Vel. Zdenaca. Tabornim pobočnicima: Stevu Kolara, seljaka iz Vel. Zdenaca; Milu Mihalića, seljaka iz Vel. Zdenaca; Josipa Kolara, seljaka iz Vel. Zdenaca; Franju Jurača, seljaka iz Vel. Zdenaca.

Vakovje:

Tabornikom: Iliju Milinca, opć. činovnika iz Kaniške Ive. Tabornim pobočnicima: Ivana Korenića, seljaka iz Kaniške Ive; Antuna Ferenčakovića, ratara iz Kaniške Ive; Stjepana Radočaja, stolara iz Kaniške Ive; Tomu Korenića, ratara iz Kaniške Ive.

Hercegovac:

Tabornikom: Marijana Minčara, trgovca iz Hercegovca. Tabornim pobočnicima: Dragutina Cveka, seljaka iz Vel. Trnave; Ivana Petto, priv. činovnika iz Hercegovca; Matu Horvata, ratara iz Hercegovca; Tomu Masleša, seljaka iz Vel. Trnave.

Đurđevac:

Logornikom: Đuru Martoničkia, činovnika iz Đurđevca. Logornim pobočnicima: Ivana Posavca, seljaka iz Đurđevca; Ivana Cvetovca, seljaka iz Đurđevca.

Tabornikom: Josipa Mirovića, seljaka iz Đurđevca. Tabornim pobočnikom: Franju Turkovića, seljaka iz Đurđevca.

Ferdinandovac:

Tabornikom: Josipa Jandrijeva, seljaka iz Ferdinandovca. Tabornim pobočnicima: Đuru Mirovića, seljaka iz Ferdinandovca; Luku Jalžabetića, seljaka iz Ferdinandovca; Martina Jančijeva, seljaka iz Ferdinandovca; Valenta Bošnjaka, seljaka iz Ferdinandovca.

Kalinovac:

Tabornikom: Roka Jankovića, postolara iz Kalinovca. Tabornim pobočnicima: Ivana Rabadžiju, seljaka iz Kalinovca; Luku Jankovića, seljaka iz Kalinovca; Matiju Hrvatića, učitelja iz Kalinovca; Miju Kovačeva, seljaka iz Kalinovca.

Podravski Kloštar:

Tabornikom: Josipa Priliku, seljaka iz Prugovca. Tabornim pobočnicima: Stjepana Hadžiju, seljaka iz Suhe Katalene; Andriju Koprolčeca, učitelja iz Pod. Kloštra; Martina Brusača, seljaka iz Prugovca.

Molve:

Tabornikom: Stjepana Peića, seljaka iz Molva. Tabornim pobočnicima: Marka Brateca, namještenika iz Molva; Miju Živki, seljaka iz Repaša; Martina Šadeka, seljaka; Ignaca Vargu, seljaka iz Molva.

Pitomača:

Tabornikom Jakopa Begovića, seljaka iz Pitomače. Tabornim pobočnicima Josipa Temetića, seljaka iz Pitomače; Matu Španića, seljaka iz Pitomače; Dragutina Zebeca, učitelja iz Pitomače; Andriju Begovića, seljaka iz Pitomače.

Podravske Sesvete:

Tabornikom Josipa Birovčeca, seljaka iz Pod. Sesveta. Tabornim pobočnicima Franju Petrovčića, seljaka iz Podr. Sesveta; Ivana Švarbu, seljaka iz Podr. Sesveta; Karla Blažekovića, župnika iz Podr. Sesveta; Josipa Šantića, seljaka iz Sesveta.

Šemovci:

Tabornikom Andriju Simoladića, seljaka iz Šemovca. Tabornim pobočnikom Jakoba Vinkovića, seljaka iz Šemovca.

Virje:

Tabornikom Franju Mrazeka, seljaka iz Virja. Tabornim pobočnicima Matu Sabolića, seljaka iz Virja; Stjepana Vinkovića, seljaka iz Virja; Mirka Krčmara, učitelja iz Virja, Andriju Babeca, seljaka iz Virja.

Grubišno polje :

Logornikom Luku Pejašinovića, krojača iz Grubišnog polja. Logornim pobočnicima Petra Biondića, seljaka iz Grubišnog Polja; Josipa Martinjaka, seljaka iz Grubišnog Polja; Pavla Svilićića, učitelja iz Dražice ; Luku Golubića, seljaka iz M. Zdenca.

Tabornikom Gjuru Golubića, seljaka iz M. Zdenaca; Tabornim pobočnicima Rudolfa Gablera, iz Grubišnog Polja; Vilima Vašeka iz Grubišnog Polja; Mirka Pokupca iz Grubišnog Polja, Matu Brkovića iz Grubišnog Polja.

Ivanovo Selo:

Tabornikom Franju Subotu, kovača iz Ivanovog Sela. Tabornim pobočnicima: Josipa Sedlačeka, seljaka iz Ivanovog Sela; Josipa Vodvarku, seljaka iz Ivanovog Sela; Gjuru Jurina, seljaka iz Ivanovog Sela; Josipa Kinčla, seljaka iz Rašenicee.

Veliki Grđevac:

Tabornikom Marka Gazdića, seljaka iz Vel. Grđevca. Tabornim pobočnicima Ivana Piaseka, trgovca iz Vel. Grđevca; Milu Učbinca, trgovca iz Vel. Grđevca; Ivana Grabera, klobučara iz Vel. Grđevca; Franju Lovašića, seljaka iz Vel. Grđevca; Ivu Malekovića, opć. pisara iz Vel. Grđevca.

Koprivnica:

Logornikom Miju Učbinca, profesora iz Koprivnice. Logornim pobočnicima Zvonimira Preložnjaka, dočinovnika iz Koprivnice, Alojzija Sabadija, seljaka iz Koprivnici; Dragutina Sertića, gradskog činovnika iz Koprivnice; Stjepana Ostriža, seljaka iz Koprivnice.

Bregi:

Tabornikom Ivana Svrženjaka, stolara iz Brega. Tabornim pobočnicima Josipa Železića, stolara iz Brega; Stjepana Krstitovića, seljaka iz Brega; Pavla Doleneca, ratara iz Brega; Iliju Perokovića, ratara iz Brega.

Drnje:

Tabornikom Franju Blažeka, mljekara iz Drnja. Tabornim pobočnicima Nikolu Herakovića, učitelja iz Torčeca; Ivana Glavaka, seljaka iz Torčeca; Ivana Laša, seljaka iz Drnja; Miju Mihalića, seljaka iz Drnja.

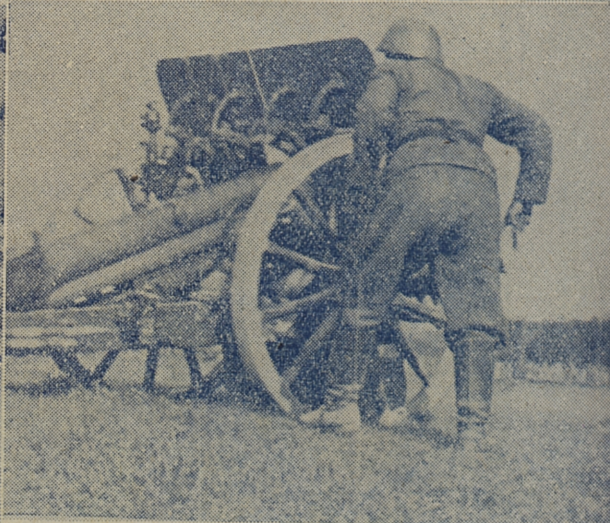
(Nastavit će se.)

»Ustaša« vijesnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. Izdaje Glavni Ustaški Stan. Ravnatelj: Mijo Bzik, poglavni pobočnik. Urednik: Stanislav Polonijo, Berislavićeva ul. 10. — Uredništvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. Brzoglasi: Uredništvo: 79-00; Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 30.499. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 2.— Kune. — Pretplata: mjesečno 8.— Kuna, četvrtgodišnje 24.— Kune, polugodišnje 48.— Kune, godišnje 96.— Kuna. — Tisak Tiskare ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara: Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ul. 2.

USTAŠKA SE VOJSKA DIŽE — — —

NAŠE NARODNE NOŠNJE